

ACIBADEM MEHMET ALİ AYDINLAR ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

**İSTANBUL'DAKİ 18-49 YAŞ ARALIĞINDAKİ KADINLARIN,
ŞİDDETE KARŞI GELİŞTİRDİKLERİ SAVUNMA
MEKANİZMALARININ, ŞİDDET KARŞISINDA GÜÇLÜ VE
GÜVENLİ HİSSETMELERİNE OLAN ETKİLERİ**

NİLÜFER ŞENGÜL
YÜKSEK LİSANS TEZİ

ADLİ BİLİMLER ANA BİLİM DALI

DANIŞMAN
Prof. Dr. Oğuz Polat

İSTANBUL-2023

ACIBADEM MEHMET ALİ AYDINLAR ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

**İSTANBUL'DAKİ 18-49 YAŞ ARALIĞINDAKİ KADINLARIN,
ŞİDDETE KARŞI GELİŞTİRDİKLERİ SAVUNMA
MEKANİZMALARININ, ŞİDDET KARŞISINDA GÜÇLÜ VE
GÜVENLİ HİSSETMELERİNE OLAN ETKİLERİ**

NİLÜFER ŞENGÜL
YÜKSEK LİSANS TEZİ

ADLİ BİLİMLER ANA BİLİM DALI

DANIŞMAN
Prof. Dr. Oğuz Polat

İSTANBUL-2023

Anabilim Dalı:

Adli Bilim

Program:

Adli Bilimler Yüksek Lisans

Tez Başlığı:

İstanbul'daki 18-49 Yaş Aralığındaki
Kadınların, Şiddete Karşı Geliştirdikleri
Savunma Mekanizmalarının, Şiddet Karşısında
Güçlü ve Güvenli Hissetmelerine Olan Etkileri

Öğrencinin Adı-Soyadı:

Nilüfer Şengül

Savunma Sınavı Tarihi:

11/07/2023

Bu tez çalışması jürimiz tarafından Yüksek Lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Üye (Jüri Başkanı)

Ünvanı, Adı-Soyadı

İmza

Kurumu

Üye (Tez Danışmanı)

Ünvanı, Adı-Soyadı

İmza

Kurumu

Üye

Ünvanı, Adı-Soyadı

İmza

Kurumu

Üye

Ünvanı, Adı-Soyadı

İmza

Kurumu

Üye

Ünvanı, Adı-Soyadı

İmza

Kurumu

BEYAN

Bu tez çalışmasının kendi çalışmam olduğunu, tezin planlanmasından yazımına kadar bütün aşamalarda etik dışı davranışımın olmadığını, bu tezdeki bütün bilgileri akademik ve etik kurallar içinde elde ettiğimi, bu tez çalışmasıyla elde edilmeyen bütün bilgi ve yorumlara kaynak gösterdiğimi ve bu kaynakları da kaynaklar listesine aldığımı, yine bu tezin çalışılması ve yazımı sırasında patent ve telif haklarını ihlal edici bir davranışımın olmadığı beyan ederim.

11/07/2023

Nilüfer Şengül

ÖNSÖZ VE TEŞEKKÜR

Öncelikle Prof. Dr. Oğuz Polat'a bu çalışmaya verdiği destek ve katkılardan dolayı teşekkür ederim. Onunla tanıştığım için minnettarım. Bu yolda motivasyonumu canlı tutan, samimi destekleri ve emekleriyle bu süreci daha kolay atlatabilmemi sağlayan sevgili aileme teşekkür ederim. Annem Münevver, babam Fikret ve kardeşim Ömer'in isimlerini anmadan olmaz; onlar her zaman benimle.

Son olarak, kendi iç dünyalarını açmayı kabul eden ve bu çalışmayı ulaşılabilir kılan katılımcılarıma teşekkür etmek istiyorum.

İÇİNDEKİLER

BEYAN.....	iii
ÖNSÖZ VE TEŞEKKÜR.....	iv
İÇİNDEKİLER	v
KISALTMA VE SİMGELER LİSTESİ	vii
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	viii
TABLolar LİSTESİ.....	ix
ÖZET.....	1
ABSTRACT	2
1 GİRİŞ VE AMAÇ	3
2 GENEL BİLGİLER	5
2.1 Şiddet	5
2.2 Şiddetin Tarihçesi	7
2.3 Şiddetin Türleri.....	8
2.3.1 Fiziksel şiddet	9
2.3.2 Cinsel şiddet	10
2.3.3 Duygusal (psikolojik) şiddet.....	11
2.3.4 Ekonomik şiddet	12
2.3.5 Siber şiddet.....	13
2.4 Şiddetin Ekolojik Modeli	13
2.5 Dünyada ve Türkiye’de Şiddet.....	15
2.5.1 Dünyada şiddet verileri	15
2.5.2 Türkiye’de şiddet verileri.....	18
2.6 Kadına Yönelik Şiddet	20
2.6.1 Kadına yönelik şiddet konusunda yasal düzenlemeler.....	23
2.7 Savunma Mekanizmaları	25
2.7.1 Kadınların öz savunma eğitim programlarının değerlendirilmesi	28
3 GEREÇ VE YÖNTEM	31
3.1 Araştırma Yöntemi.....	31
3.2 Araştırmanın Yeri ve Zamanı	31
3.3 Araştırmanın Örneklemi	31
3.4 Veri Toplama Araçları.....	32
3.4.1 İki boyutlu benlik saygısı: kendini sevmeye/özyeterlik ölçeği.....	32
3.4.2 Savunma biçimleri testi (SBT).....	32
3.5 İstatistiksel Analizler	32

3.6 Etik Kurul Onayı.....	33
4 BULGULAR	34
5 TARTIŞMA.....	41
6 SONUÇ	47
7 KAYNAKLAR.....	49
8 EKLER	53
EK 1. Sosyo-Demografik Bilgi Formu.....	53
EK 2. İki Boyutlu Benlik Saygısı: Kendini Sevme/Özyeterlik Ölçeği	54
EK 3. Savunma Biçimleri Testi.....	56
EK 4. Etik Kurul Kararı	60
9 ÖZGEÇMİŞ	61

KISALTMA VE SİMGELER LİSTESİ

Ark	Arkadaşları
DSÖ	Dünya Sağlık Örgütü
TÜBİTAK	Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu
TÜİK	Türkiye İstatistik Kurumu
UNDP	Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı
UNICEF	Birleşmiş Milletler Çocuklara Yardım Fonu

ŞEKİLLER LİSTESİ

- Şekil 1. Ekolojik model..... 14
- Şekil 2. “Kendimi değersiz görmeye eğilimliyim” iki boyutlu benlik saygısı: kendini sevme/özyeterlik ölçeği betimsel sorusuna verdikleri cevap istatistiği 35
- Şekil 3. “Kendi kişisel değerimden asla şüphe duymam” iki boyutlu benlik saygısı: kendini sevme/özyeterlik ölçeği betimsel sorusuna verdikleri cevap istatistiği 35
- Şekil 4. “Zorluklarla başa çıkmada bazen yetersiz kalırım” iki boyutlu benlik saygısı: kendini sevme/özyeterlik ölçeği betimsel sorusuna verdikleri cevap istatistiği 36
- Şekil 5. “Birisini beni soyup paramı çalsa, onun cezalandırılmasını değil ona yardım edilmesini isterim” savunma biçimleri testi betimsel sorusuna verdikleri cevap istatistiği 38
- Şekil 6. “Hayatta, haksızlığa uğruyor olduğuma eminim” savunma biçimleri testi betimsel sorusuna verdikleri cevap istatistiği 38
- Şekil 7. “Haklarım için mücadele ettikten sonra, girişken davrandığımdan dolayı özür dilemeye eğilimliyimdir” savunma biçimleri testi betimsel sorusuna verdikleri cevap istatistiği..... 39
- Şekil 8. “Hiçbir şeyden korkmam” savunma biçimleri testi betimsel sorusuna verdikleri cevap istatistiği 40

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 1. Örneklem grubun demografik değişkenlere göre dağılımı	34
Tablo 2. Örneklem grubun araştırma sorularına göre betimsel analiz	36

ÖZET

İstanbul'daki 18-49 Yaş Aralığındaki Kadınların, Şiddete Karşı Geliştirdikleri Savunma Mekanizmalarının, Şiddet Karşısında Güçlü ve Güvenli Hissetmelerine Olan Etkileri

2022-2026 Dünya Sağlık Örgütü Şiddet Önleme Birimi Raporuna göre, kadınlara yönelik şiddet olaylarında, üç kadından biri fiziksel, duygusal veya cinsel şiddete maruz kalmaktadır. Şiddet vakaları bu denli artış göstermesine istinaden, kadınların şiddete karşı kendilerince aldıkları önlemler de gelişmiştir. Yine de kadınların öz savunmaya erişimi uluslararası olarak kabul edilen bir sorundur. Öz savunma yaklaşımı, potansiyel saldırılara karşı kendilerini koruma kapasitesini artırmaktır. Öz savunma teriminin bir saldırgandan fiziksel ve duygusal zararı kesmek için birden fazla strateji kullanmak anlamına geldiğini savunmaktadır. Bu çalışmanın temel amacı, şiddetin önlenmesi adına kadınların, öz savunma mekanizmaları geliştirmesinin, şiddet karşısında güçlü ve özgüvenli hissedip, hissetmediklerini ortaya koymaktır. Çalışmada, “kadınlar ne sıklıkla kendini savunma ihtiyacı hissettikleri; kadınların bu iddialarda ne sıklıkla başarılı oldukları ve aldıkları savunma önlemlerinin kendilerini hangi boyutta güvenli ve güçlü hissettirdiği” konularına odaklanılacaktır. Çalışma nicel araştırma yöntemiyle yapılmıştır ve anket tekniği kullanılmıştır. Araştırmaya İstanbul'da yaşayan 760 kadın katılmıştır. Katılımcıların yaşları 18 ile 49 arasında değişmektedir. Sonuç olarak hem sosyolojik hem dini hem de psikolojik yönü olan öz yeterlilik eğiliminin genel savunma mekanizmalarıyla ilişkisi olması ve bu değişkenleri öngörmesi ve bireysel ve toplumsal faktörlerin karşılıklı olarak birbirini etkilediğini göstermesi açısından önemlidir. Bu bağlamda alınan savunma eğitimlerinin, öz yeterlilik anlayışı azaltıp azaltmadığını inceleyen deneysel araştırmaların yapılması gerektiği düşünülmektedir.

Anahtar Sözcükler: Kadına yönelik şiddet, Öz savunma mekanizmaları, Güvenli hissetme.

ABSTRACT

The Effects of The Defense Mechanisms Developed Against Violence on The Feeling Strong and Safe Against Violence of Women Aged 18-49 In Istanbul

According to the 2022-2026 World Health Organization Violence Prevention Unit Report, one in three women is exposed to physical, emotional or sexual violence in cases of violence against women. Based on the fact that cases of violence increase this, the measures taken by women against violence have also developed. Still, women's access to self-defense is an internationally recognized problem. The self-defense approach is to increase the capacity to protect themselves against potential attacks. He argues that the term self-defense means using multiple strategies to cut physical and emotional harm from an attacker. The main purpose of this study is to demonstrate that women, in the name of preventing violence, develop self-defense mechanisms, feel strong and confident in the face of violence. In the study, "how often women need self-defense; focus will be on how often women are successful in these claims and in what extent the defense measures they take make them feel safe and strong". The study was conducted with quantitative research method and the questionnaire technique was used. 760 women living in Istanbul participated in the research. The ages of the participants range from 18 to 49. As a result, it is important that the tendency to self-efficacy, both sociological and religious and psychological, is related to the general defense mechanisms and predicts these variables and shows that individual and social factors affect each other mutually. In this context, it is thought that experimental research should be done, which examines whether the defense training received reduces the understanding of self-sufficiency.

Keywords: Violence against women, Defense mechanisms, Feeling safe.

1 GİRİŞ VE AMAÇ

Dünyada kadına yönelik şiddet oranları son yıllarda oldukça artış göstermektedir. DSÖ, ilişki içinde olan 15 ila 49 yaş arası kadınların neredeyse üçte birinin, yakın eşleri tarafından şiddete maruz kaldıklarını bildirdiğini belirtmiştir. Ayrıca, tüm kadın cinayetlerinin %38'inin yakın partnerler tarafından işlendiğini ifade etmişlerdir. Maalesef Türkiye'de de durum farklı olmamaktadır. 2014 yılında yapılan araştırmalar, kadınların%43,9'unun hayatlarının bir noktasında duygusal istismar biçimlerinden en az birini yaşadığını göstermektedir. Türkiye'de 2021 yılında 280 kadın cinayeti bildirilmiş ve vakaların 217'si şüpheli bulunmuştur (1).

Kadına yönelik şiddet, gelişmişlik düzeyi ne olursa olsun, dünyanın hemen hemen tüm ülkelerinde karşılaşılan hukuki ve toplumsal bir sorundur. Yaş, ırk, din veya sosyal statüye bakılmaksızın tüm kadınlar şiddet riski altındadır ve kadınlar sadece yabancılardan değil, tanıdıkları ve bağlantı kurdukları kişilerden de şiddete maruz kalmaktadır. Çoğu zaman şiddete uygulayıcı kişiler eşleri veya ortakları olabilmektedir. Şiddet konusunda çeşitli çalışmalar yapılmış olsa da çoğu bilimsel çalışmanın şiddet konusunu eril bir mesele olarak ele aldığı görülmüştür.

Şiddetin kadın ruhunda nasıl bir yer tuttuğu, hangi etkilerin diğerini şiddet ile ittiği, bu şiddetin sevdiklerine/partnerlerine nasıl yöneldiği, bu şiddet eylemlerinde failin özelliklerinin bir etkisinin olup olmadığı ve bu gibi sorular hem projektif hem de projektif olmayan yöntemler kullanılarak cevaplanmaya çalışılmıştır. Küresel olarak toplumsal cinsiyete dayalı şiddetin büyüklüğü, bununla ilişkili olumsuz sonuçlar ve etkili müdahaleler geliştirme ihtiyacı konusunda artan bir farkındalık vardır (40).

Her ne kadar hem erkekler hem de kadınlar cinsel saldırı riski altında olsalar da, kadınlar dünyanın tüm bölgelerinde sürekli olarak daha yüksek saldırı oranları yaşamaktadır (47). Buna karşılık, araştırmalar kendini savunma eğitiminin cinsel saldırı riskini azaltabileceğini öne sürmektedir.

Brecklin ve Ullman (2008), Amerika Birleşik Devletleri'ndeki 32 kolejden 3.187 kadın üniversite öğrencisinden oluşan ulusal bir örnekleme, kendini savunma ve atılacaklık eğitimini ve sonraki tecavüz saldırılarına kadınların fiziksel ve psikolojik tepkilerini incelemiştir. Bir tür saldırı öncesi eğitim almış bireylerin, eğitim almamış kadınlara göre direnişlerinin bir tecavüz girişimini durdurduğunu veya saldırıyı daha az agresif hale getirdiğini bildirme olasılıklarının daha yüksek olduğunu tespit etmişlerdir (8). Buna ek olarak, araştırmalar, kendini savunma eğitimi alan kadınların depresyon, kaygı, düşmanlık ve korku düzeylerinde azalma ve daha fazla girişkenlik, benlik saygısı, algılanan kontrol ve küresel ve fiziksel öz yeterliliklerinde artış olduğunu göstermektedir (8). Bu potansiyel olumlu etkilere rağmen, kendini savunma eğitimi yeterince kullanılmayan bir müdahale olmaya devam etmektedir.

Kadınların şiddete maruz kalmaması için sorunun etik, politik ve psikolojik boyutları çeşitli yaklaşımlar ve insan hakları anlayışı ile ele alınmalıdır. Özellikle kadınların maruz kaldığı psikolojik de dahil olmak üzere şiddet, insanların etik sorumluluklarını hatırlamaları anlamına gelmektedir. Şiddetten kurtulan kişinin bu ilişkiyi sürdürme kararında sosyal, politik, ekonomik ve psikolojik birçok faktörün rol oynadığı görülmektedir.

Bu çalışmanın amacı; şiddetin önlenmesi adına kadınların, öz-savunma mekanizmaları geliştirmesinin, şiddet karşısında güçlü ve özgüvenli hissedip, hissetmediklerini ortaya koymaktır. Bu çalışmada şiddeti önleme stratejisi olarak öz savunma ele alınmaktadır. Öz-savunmanın kadınlar üzerindeki kendilerini güvenli hissetmelerine olan etkileri incelenecektir. Çalışmada, "kadınlar ne sıklıkla kendini savunma ihtiyacı hissettikleri (ve hangi bağlamlarda); kadınların bu iddialarda ne sıklıkla başarılı oldukları ve aldıkları savunma önlemlerinin kendilerini hangi boyutta güvenli ve güçlü hissettirdiği" konularına odaklanılacaktır.

2 GENEL BİLGİLER

2.1 Şiddet

Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) tarafından 2002 yılında yayınlamış olan Şiddet ve Sağlık Raporunda şiddeti; “kendisine, bir başka kişiye, herhangi bir gruba ya da topluma karşı gücün, gerçek ve tehdit yoluyla fiziksel ya da psikolojik zarara, gelişme engeline ya da ölüme sebebiyet vermesine yol açacak şekilde kasıtlı bir biçimde kullanılması” olarak tanımlamıştır (43).

Şiddet kavramı sosyolojik boyutta incelendiğinde, sosyal kurumlar tarafından tanımlanan sosyal bir olgu olarak tanımlanmaktadır. Sosyoloji şiddetin bedene yönelik kısmı ile değil kültür ve semboller aracılığıyla yapılan şiddet ile ilgilenmektedir. Şiddet içerisinde bulunan konular şu şekilde belirlenmiştir. Bunlar; nefret suçu, etnik temizleme, aile içi şiddet, terörizm ve savaş olarak sıralanmaktadır (34). Birbiriyle ilişki içerisinde bulunan birey ve gruplar arasında şiddet olgusunun ortaya çıktığı sosyoloji biliminin temel konularındandır. Çatışmalar özellikle birbirleriyle ilişkili olan bireyler ve gruplar arasında gerçekleşmektedir.

Psikoloji içerisinde şiddet bir davranış disiplini olarak açıklanmaktadır. Freud’a göre saldırganlık bir çeşit içgüdü olarak tanımlanmaktadır. İnsan Freud’a göre ölüm ve şiddet içgüdüleri ile doğmuştur. İnsanın doğasında öldürmenin olduğunu ifade etmişlerdir (15). Şiddet kavramı bir insanın içgüdüsel bir davranış olmasına yönelik olarak yorumlanmıştır. Şiddet davranışı öğrenilmiş bir davranıştır. Archer ve Gartner ise saldırganlık ve şiddetin doğuştan gelen bir özellik olmadığını belirtmişlerdir. Saldırganlık, öğrenilmiş bir toplumsal davranış olarak görülmektedir. Buna istinaden saldırganlık, durumsal, toplumsal ve çevresel faktörlerden etkilenmektedir (9).

Hukuksal açıdan şiddet kavramı, “İnsanın, benzerlerine karşı giriştiği, onlarda önemli ya da önemsiz hasarlar veya yaralar oluşturan, saldırganlık ve hoyratlık ifade eden hareketlerdir” olarak tanımlanmaktadır. Bu tanım; şiddet ile kalıcı bedensel hasar yaratan güç kullanımı arasındaki bağı vurgulamaktadır (35).

Literatürü incelediğimizde farklı kaynaklarda şiddetin birçok tanımı yapılmaktadır. Alkan (2019) şiddeti, insana kuvvet veya baskı kullanarak bireye istemediği bir şeyi zorla yapmak ya da yaptırmak, saldırı, şiddet davranışını uygulama, zorlama, kaba kuvvet, bedensel ya da psikolojik acı çektirme ya da işkence, vurma ve yaralama olarak ifade ederken; yabancı dil olan Fransızca'da Violentia; şiddet, katı ya da acımasız kişilik, kuvvet anlamında kullanıldığı belirtilmektedir. 2016 yılını kapsayan Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Ulusal Eylem Planında ve 6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanununun Madde 2/d bendinde şiddetin tanımında ortak noktalar olduğu görülmektedir.

Ulusal düzenlemelerdeki tanımlara baktığımızda kişinin bedensel, cinsel, psikolojik veya ekonomik olarak zarara uğratılması ya da bireyin canının acımasıyla biten veya sona eren olası eylemleri, bunlara yönelik tehdit etme ve baskı kurma ya da özgürlüğü keyfi olarak engelleme gibi hareketleri de içine alan, toplum, kamu veya özel alanda meydana gelen fiziksel, cinsel, psikolojik, sözlü veya ekonomik her türlü hareket ve tutum olarak tanımlandığı görülmektedir.

Şiddet ortaya çıkaran bir diğer nedenler toplumsal nedenlerdir. Toplumsal değerler, örgütler, kültür ve aile yaşamı gibi toplumsal etkenler nedeni ile şiddetin meydana ortaya çıktığı, bu etkenlerin şiddet davranışında önemli rol oynadığını savunan görüş bulunmaktadır (34).

Ataerkil aile düzeninde erkekler, kadına ve çocuğa şiddet göstererek toplumun kendisine verdiği erkeklik iktidarının sorgulanmamasını ve kaybedilmemesini sağlayarak, ezilen iktidarını tamir etme yoluna gidebilmektedir (55). Şiddetin gösterilmesindeki toplumsal nedenler içerisinde güç ve otorite kavramı karşımıza çıkmaktadır. Kadını erkeğin altında ve egemenliğinde yer aldığı algısı toplumsal yapının erkeğin elinde olmasının bir nedeni iken bu durum toplumların geleneksel yapısını değiştirmeyerek kadınların ezilmelerine devam etmesine müsaade etmektedir (40).

2.2 Şiddetin Tarihçesi

Şiddet kültürler arası aktarımla geçmişten günümüze varlığını sürdüren bir olgu olmuş ve varlığını sürdürmeye devam etmektedir. Diğer bir deyişle şiddet olgusunun nesiller boyunca sürdürülmesini sağlayan kültürel aktarımdır (34). Şiddetin kelime kökünün “şedd” kelimesinden gelmektedir. Arapça kökenli bir kelime olan şedd, anlam olarak bir eylemin kuvvetinin ve gücünün derecesine karşılık gelmektedir (40).

Kadına karşı aile içinde uygulanan şiddet, insanlık tarihi boyunca bir problem olarak karşımıza çıkmasına rağmen, sorunu çözüme kavuşturabilecek girişimlerin başlangıcı çok da eski tarihlere dayanmamaktadır.

İlk olarak, 1405’te Fransız yazar Christian de Pizan, hiçbir sebep yokken kadınların, kocalarının acımasızca şiddetine maruz kalmasından şikayet etmiştir. Mary Wallstonecraft’da kitabında, 18.yy. İngiltere’sindeki erkek vahşetinden söz etmiştir. Yargıç William Blackstone, 1799’da yayımladığı kitabında, zamanın kanunlarını eleştirirken; düşünür Stuart Mill (19.yy.), erkeklerin eşlerine uyguladığı şiddeti gaddarlık olarak tanımlamıştır. İlk olarak kocalarının şiddetine maruz kalan kadınlara yardım etmek amacıyla, illegal olarak başlayan Amerikan Kadın Hareketi, erkek şiddetini gündemi dışında bırakmadan oy hakkı için de mücadele vermiştir.

18.yy.’da yapılan yasal düzenleme ile, erkeğin eşine uygulayabileceği şiddet sınırlandırılmıştır. Bu düzenlemeden önce, erkek, karısını cezalandırmak için “makul herhangi bir alet” kullanabiliyorken, yeni yasa ile birlikte erkekler eşlerini cezalandırmak için uygulanan şiddetin miktarına sınırlama getirerek, baş parmaklarından kalın sopaları kullanamayacakları yeni bir düzenleme yapılmıştır.

Bireysel, ailesel, toplumsal veya çevresel pek çok nedenle ortaya çıkabilen şiddetin asıl kaynağını ataerkil toplum yapısından doğan kadın ve erkek arasındaki güç eşitsizliği oluşturmaktadır (34;53;54).

DSÖ, kadınların şiddete en çok maruz kalan taraf olduğu belirtilmektedir (60). Kadınlarda fiziksel engelliliğe, ağır yaralanmalara, kalp hastalıkları gibi fiziksel sağlık sorunlarına, travma sonrası stres bozukluğu, anksiyete, depresyon, uyku problemleri, öğrenilmiş çaresizlik, ümitsizlik gibi psikolojik sorunlara neden olabilen ve intihar, ölüm, kendini koruma güdüsüyle işlenen cinayetler gibi sonuçlar doğurabilen şiddet (26; 51), küresel çapta ele alınması gereken önemli bir sorundur (56).

Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (UNDP) 2020 yılında partneri tarafından fiziksel ve/veya cinsel şiddet gören 15 ve üzeri yaş grubu kadın oranının Avrupa ve Merkez Asya'da yaklaşık %28, Güney Asya ve Sahra Altı Afrika'da %31, Bangladeş'te %52, Bolivya'da %59, Afganistan'da %51, Türkiye'de ise %38 olduğu bildirilmektedir (Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı [UNDP], 2020). Türkiye'de Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü (HÜNEE) tarafından ulusal düzeyde gerçekleştirilen araştırmalarda fiziksel, cinsel ve duygusal şiddete uğrayan kadın oranının 2008 yılında sırasıyla %39.3, %15.3, %44.0 ve 2014 yılında ise %35.5, %12.0 ve %43.9 olduğu belirtilmektedir (HÜNEE, 2015; HÜNEE, 2009). Türkiye'de bölgesel düzeyde yürütülen çalışmalarda ise şiddete maruz kalan kadın sıklığının %67.7 ile %85.4 arasında değiştiği rapor edilmektedir (2; 45).

Şiddet; bireylerin yaralanmaları, sindirilmeleri, duygusal bir baskı altına alınmaları, öfkelenmeleri ve bunun sonucundan fiziksel veya herhangi bir davranış, muamele ve hareket olarak adlandırılmaktadır. Şiddet birçok farklı şekilde karşımıza çıkabilmektedir. Bunlar; ekonomik, cinsel, psikososyal, fiziksel ve emosyonel istismar şeklinde sıralanmaktadır (34).

2.3 Şiddetin Türleri

Şiddeti değerlendirirken şiddete maruz kalan, şiddeti yaşayan gruplara göre bir sınıflama yapıldığında temel olarak şu alt başlıklar karşımıza çıkmaktadır.

- Kadına yönelik şiddet

- Çocuğa yönelik şiddet
- Yaşlıya yönelik şiddet
- Akranlar arası şiddet
- Kardeşler arası şiddet
- Flört şiddeti
- Engelliye yönelik şiddet
- LGBT şiddeti
- Mülteci şiddeti
- Kişinin kendine yönelik şiddeti (34)

Ayrıca uygulanan şiddet tipine göre yaptığımız sınıflamada ise şu alt başlıklar karşımıza çıkmaktadır.

2.3.1 Fiziksel şiddet

Fiziksel şiddet, bir başkasına zorla bir şey yaptırma veya yapmak istediği bir şeyden alıkoymak için kişinin iradesi dışında gerçekleşen fiziksel zarar verici eylemler olarak tanımlanmaktadır. Fiziksel şiddet incelendiğinde bunun daha çok bedene ve bedensel güce yönelik olduğu görülmektedir. Fiziksel şiddet, şiddetin en sık ve tespit edilebilir olarak ifade edilmektedir (2).

Fiziksel şiddet kadına yöneldiğinde kadına yönelik fiziksel şiddet kavramı karşımıza çıkmaktadır. Kadına karşı fiziksel şiddet; güç kullanarak kadına bir şey yaptırma ya da bir şey yapmasını engelleme amacı ile kadının isteği olmadan gerçekleşen fiziki olarak zarar verici davranışları içermektedir (2).

Fiziksel Şiddet, kadına yönelik şiddetin en çok uygulanan ve en çok travma yaratan biçimidir. Fiziksel şiddet genel anlamda kaba kuvvetin korkutma, engelleme, sindirme veya ceza aracı olarak kullanılmasıdır. Fiziksel şiddet en çok aile içi şiddette eş veya eski eş tarafından uygulanmak suretiyle kendini gösterir. Fiziksel şiddet en fazla maruz kalınan şiddet türü olmasına rağmen sürekli gizli tutulmuş bir olgudur. Evinin düzeni bozulmasın, utanmasın, huzuru bozulmasın ya da kadının

korkusundan dolayı susmayı da beraberinde getirmektedir. Ancak çoğu zaman gizlense de verilere ve yapılan araştırmalara göre kadına yönelik şiddetin fiziksel boyutu yadsınamayacak kadar fazladır (62).

Kadına yönelik fiziksel şiddet eylemlerin düzeyi incelendiğinde karşımıza orta ve ağır düzeyde olmak üzere iki tür çıkmaktadır.

Orta düzeyde fiziksel şiddet; tokatlamak veya bir nesne atmak, itmek, tartaklamak veya sa çekmek şeklinde ifade edilebilir,

Ağır düzeyde fiziksel şiddet; bir cisimle vurma veya yumruklama, tekmeleme, bir yerini yakma veya boğazını sıkma, sürükleme veya dövme, bıçak, silah benzeri aletleri kullanmak ya da bu aletler ile tehdit etmek olarak tanımlanmaktadır (2).

2.3.2 Cinsel şiddet

Cinsel şiddet, fiziksel şiddetten çok sonraları ortaya çıkmış ve incelenmeye başlamıştır. Cinsel şiddete yönelik çalışmalar elli yıl öncesinde özellikli çalışmalar olarak başlamıştır. Bu alışmalar incelendiğinde eril şiddetin srdrlmesin yönelik birçok sorunun ele alınarak incelendiği söylemek mümkündür (34). Toplumsal hiyerarşinin en tepesinde hegemonik erkeklik bulunmaktadır. Bu doğayı, kadınları ve diğer erkek gruplarını da baskı altına almaktadır. Bu çerçevede özellikle hegemonik erkekliğin temel unsuru olarak saldırganlık, cinsellik ve şiddet arasındaki yakın ilişki grlmektedir.

Cinsel şiddet, kadının istemediği riskli ve utanç verici bir şekilde cinsel ilişkiye zorlanması şeklinde ortaya çıkmaktadır. Başkalarıyla cinsel birlikteliğe zorlama, kadının rızası olmadan ocuk doğurmaya zorlama veya doğum hakkına engel olma, istemediği biriyle evlenmeye zorlama, ocuk yaşta evlendirmeler, doğum kontrol kullanımı hakkını engelleme, kürtaja zorlama, telefon, mektup, sosyal medya aracılığıyla cinsel içerikli davranışlar sergileme, taciz ve tecavüz bu şiddet türünün yaygın örnekleridir (56).

Tecavüz feminist düşünceye göre; cinsel bir davranıştan öte erkeklerin kadınlar üzerinde kurmak istedikleri egemenlik olarak tanımlanmaktadır. Bu sebeple de özellikle terörizme benzer politik bir niteliği olan fiil olarak görülmektedir (66).

Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) cinsel şiddeti, “bir kişinin cinselliğine karşı, herhangi bir kişi tarafından, herhangi bir cinsel eylem veya cinsel eylem elde etme girişimi, istenmeyen cinsel yorumlar veya ilerlemeler, ticarete yönelik eylemler veya başka bir şekilde yönlendirilme olarak tanımlamaktadır (51).

Cinsel şiddet, kadınlar arasında erkeklere göre daha fazla korku düzeyine bağlıdır. Buna kıyasla, kadınların statüsünün yüksek olduğu ülkelerde, kadınlara yönelik cinsel şiddet daha düşüktür. Ayrıca, kadınların eğitim ve meslek statüsü, cinsel şiddet yaygınlığı ile ilişkilidir ve eğitim düzeyi ile meslek statüsünün arttığı durumlarda kadınların cinsel şiddet oranlarının daha düşük olduğu gözlemlenmiştir.

2.3.3 Duygusal (psikolojik) şiddet

Psikolojik şiddet 1980’li yıllardan itibaren psikolojik saldırganlık, psikolojik kötü muamele, psikolojik istismar, duygusal istismar ve duygusal şiddet kavramı altında çalışılan özel şiddet türü olarak tanımlanmaktadır (2). Psikolojik şiddet diğer şiddet türleri ile karşılaştırıldığında özellikle fiziksel parametrelerin yokluğuna bağlı olarak tanımlanması en zor olan şiddet türü olarak karşımıza çıkmaktadır (34). Psikolojik şiddet romantik ilişkilerde görülen çok boyutlu şiddet olarak görülmektedir.

Psikolojik şiddet, bireyin duygularının, baskı uygulayabilmek adına tutarlı bir şekilde istismar edilmesi, sindirme, yaptırım ve tehdit aracı olarak kullanılmasıdır. Bireye yönelik tutarlı bir biçimde psikolojik baskı uygulamak, duygusal olarak sindirmek ve aşağılamak, ona yaptırım uygulamak veya cezalandırmak amacıyla toplumdan soyutlamak için uygulanan her türlü baskı psikolojik şiddet olarak adlandırılmaktadır (56).

Duygusal şiddetin ve istismarın düzeylerine bakıldığında, Türkiye’de evli kadınların yüzde 44’ünün hayatlarının herhangi bir döneminde, duygusal şiddet ve istismar biçimlerinden en az birine maruz kaldığı saptanmıştır. Duygusal şiddet ve istismar yerleşim yeri açısından çok az farklılaşırken, bölge bazında bakıldığında büyük farklılıklar sergilemektedir. Duygusal şiddet ve istismar düzeyi %35 ile %54 arasında değişmektedir.

Araştırmacılar arasında psikolojik istismarın yaygın bir tanımı kronik sözlü saldırganlıktır. Sözlü kronik taciz, sürekli ve sistematik bir şekilde devamlılığı halinde, bir süre sonra fiziksel şiddete yol açabilmektedir. Psikolojik şiddet, koşullar iletişimi zorlaştırdığında bir kişinin bir başkasına tahammül edememesiyle yakından ilişkilidir.

2.3.4 Ekonomik şiddet

Ekonomik istismar, istismarcının fiziksel, cinsel ve psikolojik istismar dışında yakın bir ilişkide kullandığı benzersiz ve zorunlu bir kontrol davranışı biçimidir (34). “Ekonomik istismar” terimi ilk olarak 1980’lerin sonlarında ortaya çıkmıştır (61). Ekonomik şiddet, bir kişinin ekonomik kaynakları elde etme, kullanma ve sürdürme yeteneğini kontrol etmeyi, böylece ekonomik güvenliğini ve kendi kendine yeterlilik potansiyelini tehdit etmektedir (2).

Ekonomik Şiddet Sahip olunan maddi kaynakların veya paranın kadının üzerinde, tehdit veya yaptırım aracı olarak kullanılması ekonomik şiddet olarak adlandırılmaktadır. Toplumsallaşma ve sosyalleşme sürecinde geri planda olması, elindekiler ile yetinmeyi bilmesi veya ekonomik özgürlükten mahrum bırakılması öğretilen kız çocukları, çoğunlukla eğitim anlamında geride bırakılarak çalışma hayatına sokulmamaktadır. Eğitimden mahrum bırakılan ya da eğitim eksikliği olan kadınların ev içinde de emeği sömürülmekte, ev eksenli çalıştırılmakta ve maddi özgürlük yaşayamamaktadırlar (51).

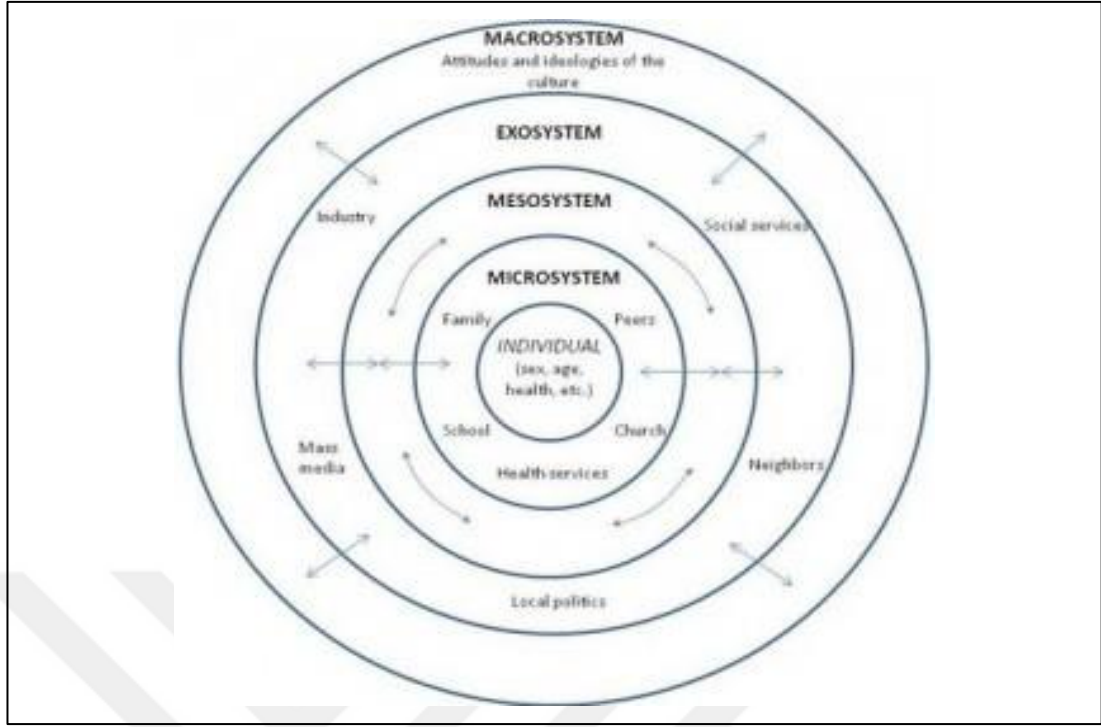
Ekonomik istismar, bağımlılığı teşvik etmek veya finansal olarak suistimal etmek amacıyla bir kişiyi manipüle etme, hükmetme ve kontrol etme olarak tanımlanmaktadır (61). Ekonomik şiddet, failde ekonomik bağımlılık yaratmaya odaklanmaktadır. Mağdurun maddi kaynakları tam kontrol altındadır (2). İstismarcının mağdurun parası ve diğer ekonomik kaynakları veya faaliyetleri üzerinde tam kontrole sahip olma halidir. Kadınlara yönelik ekonomik şiddet, maddi kaynaklar üzerinde mutlak kontrole sahip erkek partnerler tarafından gerçekleştirilmektedir. Finansal kaynakları ellerinde bulundururlar veya kadın partnerlerine finansal olarak katkıda bulunmayı reddederler, böylece kadınları en temel ihtiyaçları ve tatminleri için tamamen bağımlı hale getirmektedir. Literatürde yapılan araştırmalar incelendiğinde kadınların sosyal ve kamusal alan içerisinde ekonomik şiddetle sürekli karşılaştıkları görülmektedir. Aile içerisinde kadınların çalışma yaşamına katılarak, gelir elde etmeleri akrabaları, evlatları ve eşleri tarafından engellenebilmektedir. Kadınları istemedikleri bir işte çalışmaya zorlanma, kazanmış oldukları para ellerinden alınmaktadır.

2.3.5 Siber şiddet

Yüz milyonlarca insan interneti hayatlarını ve başkalarının hayatlarını iyileştirmek için kullanmaktadır. Yine de çevrimiçi nüfusun büyüyen bir kesimi, İnternet’i rahatsız edici etkilerle, antisosyal amaçlarla, diğer kullanıcıları takip etmek, taciz etmek için kötüye kullanmaktadır. İnternet aracılı saldırganlık küresel bir fenomendir ve günümüzde rahatsız edici bir şekilde yükselmiştir. Bilgisayar aracılı iletişimin kötü davranışları alevlendirdiği şeklindeki gerçek dışı görüşmelere inandırıcılık kazandırmaktadır. Günümüzde, çevrimiçi şiddet dalgası yükselmektedir. ‘Siber şiddet’ bu nedenle çok büyük ölçekte olumsuz etkilere sahip olduğu görülmektedir.

2.4 Şiddetin Ekolojik Modeli

Şiddetin altında yatan neden açıklanırken günümüzde en yaygın kullanılan model; “ekolojik model”dir.

Şekil 1. Ekolojik model

Bu model, şiddete neden olan kişisel, duruma ilişkin ve sosyokültürel etkenlerin açıklamasını temel almaktadır. Bu modele göre; kadına karşı uygulanan şiddet sosyal çevrenin farklı düzeylerindeki etkenlerin birbiriyle etkileşimlerinden kaynaklanır (34). Bu model merkezleri aynı olan dört daire ile gösterilebilmektedir. En içteki daire herkesin ilişkilerdeki davranışlarına taşıdığı biyolojik ve kişisel geçmişi temsil etmektedir. İkinci daire, çoğunlukla aile ya da diğer tanıdıkları içine alan, istismarın gerçekleştiği ortamı göstermektedir. Üçüncü daire ise yaşanılan çevre, işyeri, sosyal ağlar ve arkadaş grupları gibi iletişim örüntülerini içeren hem formel hem de formel olmayan kurum ve sosyal yapıları temsil etmektedir. Dördüncü ve en dıştaki daire kültürel normların da dahil olduğu ekonomik ve sosyal çevreyi göstermektedir.

Aile içi şiddet her ne kadar aileyi oluşturan kişiler arasında birbiriyle olan şiddet ilişkisini incelemekten pratikte karşımıza en sık erkeğin kadına uyguladığı şiddet olarak ortaya çıkmaktadır. Bunu çocuk istismarı ve yaşlı istismarı izlemektedir. Ancak aile içi şiddet olgularının büyük kısmı bildirilmemesi ve olayın uzmanlar tarafından değerlendirilmemesine bağlı olarak atlanabilmekte ve gün yüzüne çıkmamaktadır. Aile içi şiddet her yıl milyonlarca kişiyi etkilemektedir. Örneğin,

Amerika Birleşik Devletleri'nde, yılda iki ila dört milyon kadın yakın ilişki içinde oldukları partnerleri tarafından dövülmektedir. Fiziksel istismarın tek bir kişiye yöneltilmiş olması halinde bile etkilenme evdeki diğer bireylerde de olmaktadır. Çünkü bu duruma şahit olan bütün aile bireyleri de olumsuz olarak etkilenmektedir. Bu ailelerin içinde yaşadıkları ev güvenli olmaktan uzak, şiddetin her an patlayabileceği bir yer olarak tanımlanmaktadır (35).

Resmi istatistiklerin aile içi şiddetin gerçek boyutlarını olduğundan daha az gösterdiği görülmektedir. Pek çok mağdur utandığı veya karşılık olarak yeniden şiddet göreceklelerinden korktukları için yaşadıkları şiddeti polise veya yetkili kurum ve kuruluşlara bildirmemektedir. Ölüm raporları aile içi şiddet hakkında başka bir bilgi kaynağıdır; ancak bunlar sadece kurbanların bir alt grubunu-yani sonucu ölümcül olanları göstermektedir.

Dünyada ve Türkiye'de şiddet giderek artış göstermektedir. Şiddetin nedenleri ve biçimleri farklılık gösterse bile her toplumda meydana gelmektedir. Özellikle kadına yönelik şiddet her toplumda yaygın olarak ortaya çıkmaktadır. Şiddet bu kadar hayatımızın merkezinde yer aldığı için sebepleri, sonuçları ve alınacak tedbirler önem arz etmektedir.

2.5 Dünyada ve Türkiye'de Şiddet

2.5.1 Dünyada şiddet verileri

BM Uyuşturucu ve Suç Ofisinin 2017 yılında yaptığı araştırmada 2017 yılında 464.000 kişinin kasten adam öldürme kurbanı olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Raporla göre cinayete kurban gidenlerin, savaşta ve silahlı çatışmalarda hayatını kaybedenlere oranının beş katıdır. Küresel cinayet tahmini olarak 100.000 nüfus başına 6.1'lik kısmın cinayete kurban gideceği iddia edilmektedir. Dünya çapında kaydedilen tüm cinayetlerin yaklaşık %90'ının erkeklerden tarafından işlendiği ifade edilmektedir. Küresel bir rapor olan bu raporda en yüksek cinayet oranlarının Orta Amerika'da olduğu belirtilmektedir. Orta Amerika'da her 100 bin kişiden 62,1'i

cinayete kurban gittiği bilinmektedir cinayet oranının en düşük olduğu yerlerin ise Asya, Avrupa ve Orta ve Güney Pasifik'teki ada devletlerinde olduğu belirtilmiştir4 . BM Uyuşturucu ve Suç Ofisinin 2017 raporuna göre kadın cinayetlerinin artışta olduğuna dikkat çekilmiştir.

Yodanis (2004) kadınlara yönelik şiddetin yalnızca erkeklerin bireysel özellikleri, tutumları ve deneyimleri ile açıklanmadığını, kadınlara karşı şiddetin erkek egemenliğiyle bağlantılı olduğunu savunmuştur. Çalışma da cinsel şiddetin yaygınlığını ölçmek için yaptığı ekonometrik analizde, Avrupa ve Kuzey Amerika'daki ülkelerin veri setini baz almıştır. Bunlar Arnavutluk, Avusturya, Macaristan, Polonya, İtalya, Belçika, Kanada, Çek Cumhuriyeti, Danimarka, Estonya, Finlandiya, Fransa, Gürcistan, Almanya, Letonya, Norveç, Portekiz, Romanya, Rusya, Slovenya, Slovakya, İspanya, İsveç, İsviçre, (İngiltere, Galler, İskoçya ve Kuzey İrlanda dahil) İngiltere ve Amerika Birleşik Devletleri'dir. Sonuçlar, kadınların eğitim ve meslek statüsünün kadınlara karşı cinsel şiddetin yaygınlığı ile ilişkili olduğunu göstermektedir. Kadınların statüsünün düşük olduğu ülkelerde cinsel şiddetin yaygınlığı daha yüksek bulunmuştur (66).

Loxton (2006) Avustralya'da, aile içi şiddetin psikolojik sorunlarla ilişkisini incelemişlerdir. Çalışma, 47-52 yaş aralığındaki 11.310 Avustralyalı kadının verilerinden oluşmaktadır. Aile içi şiddet ile depresyon, kaygı ve refah seviyesi arasındaki ilişkiler demografik değişkenlere de (evlilik durumu, gelir, yaşanılan yer) dikkate alacak şekilde lojistik regresyon analizi ile belirlenmeye çalışılmıştır. Çalışma, yakın zamanda depresyon ve anksiyete belirtileri gösteren ve depresyon veya anksiyete için ilaç kullanan kadınlar üzerinde yapılmıştır. Bulgular, depresyon, kaygı veya "diğer" bir psikiyatrik bozukluk tanısı konmuş kadınlar için aile içi şiddete maruz kalma oranının arttığını göstermektedir. Psikolojik olarak sağlıklı hissetme hali, aile içi şiddet geçmişi olanlar ile ters bir ilişki olduğunu ortaya çıkarmıştır. Psikolojik refah azaldığında, aile içi şiddet yaşamış olma ihtimali artmaktadır.

Kadına yönelik şiddetle ilgili araştırmalar hem ülkemizde hem de dünya çapında sorunun önemini ortaya koymaktadır. Örneğın, dünya çapındaki şiddet oranlarına bakıldığında, Kuzey Hindistan'da yaşayan kadınların %17'sinin fiziksel şiddete, %22'sinin ise cinsel şiddete maruz kaldığı görölmektedir. Doğu Londra'da yaşayan kadınların %61'inin aile içi şiddete, %87'sinin ise cinsel şiddete maruz kaldığı görölmektedir. Nikaragua'da yaşayan kadınların %52'si fiziksel şiddete maruz kalırken, Japonya'da yaşayan kadınların %67'si fiziksel şiddete maruz kalmıştır. Ayrıca Washington'da yapılan bir araştırma, kadınların %27'sinin eşlerinden veya birlikte oldukları kişilerden fiziksel şiddet gördüğünü gösterdi (24).

İngiltere'de her yıl neredeyse 3 milyon kadın farklı şiddet türlerine maruz kalmaktadır. Diğer yandan 13- 17 yaşları arasındaki kızların %33'ü cinsel şiddete maruz kalmaktadır. 2009 yılında "Zorla Evlilik Birimi" ne 1600 başvuru yapılmış ve bunların %86'sı kadındır (57).

Dünya Sağlık Örgütü'nün 2014 yılında yayımladığı kadına yönelik şiddet raporunda, dünya genelinde kadınların ölüm sebebi olarak, çoğunlukla eşleri olduğu sonucu ortaya çıkmıştır. Rapora göre, dünyadaki kadın cinayetlerin %38'inin eşleri tarafından %6'sının da erkek arkadaş ya da birlikte yaşadığı kişiler tarafından gerçekleşmiştir. Ayrıca %20 oranındaki kadın ölümlerinin faillerinin bilinmediği saptanmıştır (60).

Montgomery (2015); ABD'de yaşayan kadınları baz alarak yaptığı çalışmada kadına yönelik şiddet türlerinden olan duygusal, fiziksel ve cinsel şiddetin düzeylerini belirlemişlerdir. 2099 kadınla yapılan çalışmada 2009-2010 yılları içinde psikolojik, fiziksel şiddet ve cinsel şiddetin yaygınlığı sırasıyla % 31,% 19, ve% 7 bulunmuştur. Şiddet görmede maddi durum, çocuklukta istismar, travma sonrası stres bozukluğu, depresyon belirtileri önemli oranda etkili bulunmuştur (53).

Kadın cinayetlerinin sebebinin %58 oranında aile içi şiddet olduğu ifade edilmiştir. Cinayete kurban giden kadınların faillerinin genellikle eski hayat arkadaşı, sevgilisi, eşi, babası, erkek kardeşi ve annesi olduğu belirtilmektedir. Raporda kadına

yönelik fiziksel ve cinsel şiddetin eşi ve sevgilisi tarafından gerçekleştirildiği öne sürülmektedir. BM Kadın birimi, kadınlar için en tehlikeli yerin evleri olduğunu açıklamıştır.

Dünya’da ve Türkiye’de Kadına Yönelik Şiddet Araştırmaları 2012 yılında kadınlara karşı şiddet konusunda Avrupa Birliği’ne üye ülkeleri içeren 42.000 kadın ile yüz yüze görüşülerek bir anket yapılmıştır (European Union Agency for Fundamental Rights). Anket, kadınların şiddet yaşama durumları konusunda dünya çapında yapılan en kapsamlı anket olarak kabul edilmektedir. Araştırma kapsamında kadınların eşlerinden veya birlikte oldukları kişiler tarafından cinsel, psikolojik ve/veya fiziksel şiddet gördüğü en yüksek veriye sahip ülke Danimarka en düşük ülke ise Polonya’dır.

Tüm Avrupa Birliği’ne üye ülkelerin ortalamasına bakıldığında ise, AB’de kadınların %33’ü eşlerinden veya birlikte olduğu kişilerden cinsel, psikolojik ve/veya fiziksel şiddet görmüştür (60).

Türkiye’de yapılan çalışmalarda da kadınlara ilgili durum benzer şekillerde ifade edilmektedir. Kadına yönelik şiddet adına yapılan çalışmaların çoğu ön kabullerden oluşmaktadır. Cinayet üzerine yapılan çalışmaların çoğunda kadına yönelik yapılan şiddet ve cinayet oranları karşımıza çıkmaktadır ve failin her zaman erkek olduğu belirtilmektedir. Oysa dünyada çocuklara karşı da büyük bir şiddet ve saldırı söz konusudur.

2.5.2 Türkiye’de şiddet verileri

Kadına yönelik şiddet en temel insan hakları ihlali ve ayrımcılık biçimi olarak görülmektedir. Türkiye’de kadına yönelik şiddet sorunu 1980’li yılların sonuna doğru gündeme oturmaya başlayarak Türkiye’de tartışılabilir hale gelmiştir (58).

1980’li yılların sonunda Türkiye’de aile içinde kadına karşı şiddet konusu kadın hareketinin etkin olmaya başlamasının bir sonucu olarak ülkemizin gündeminde yer

almıştır (54). Kadın hareketleri sonucunda kitlesel yürüyüşler gerçekleştirilmiştir. Dayağa Karşı Dayanışma Yürüyüşü 17 Mayıs 1987'de yapılarak Türkiye'de ilk kez kitlesel bir yürüyüş gerçekleştirilmiştir (48).

Şiddete maruz kalan kadınlara yönelik vakıflar kurulmaya başlanmıştır. Şiddetle karşı karşıya kalan kadınlarla olan dayanışmanın devamı etmesi, aile içinde var olan şiddet ile mücadele etmeyi yaygın hale getirmek için Mor Çatı Kadın Sığınağı Vakfı 1990 yılında kurulmuştur (Mor Çatı Kadın Sığınma Vakfı, 2013). Mor Çatı Kadın Sığınma Vakfı toplumda yer alan farklı gruplara karşı aynı bakış açısı ile yaklaşmaktadır (24). Farklı inanış, ideolojilere sahip kadınlara yönelik hizmet sunmaktadır.

Ülkemizde ulusal mevzuatta şiddet ve kadına karşı şiddet konularında düzenlemeler yapılmıştır. Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı bünyesinde 1990 senesinde 422 sayılı KHK ile Başbakanlığa bağlı olarak kurulan Kadının Statüsü ve Sorunları Genel Müdürlüğü, 2004 yılında 5251 sayılı Kanunla yeniden yapılandırılmıştır. Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü'nün koordinasyonunda "Kadına Yönelik Aile İçi Şiddetle Mücadele Ulusal Eylem Planı" 2007-2010 döneminde, "Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Ulusal Eylem Planı" 2012-2015 ve 2016-2020 döneminde yürütülmüştür. 4320 sayılı "Ailenin Korunmasına Dair Kanun" 14/1/1998 tarihinde kabul edilmiş ancak 6284 sayılı "Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun" 8/3/2012 tarihinde kabul edilmesi ile yürürlükten kaldırılmıştır.

Türkiye'de Kadına Yönelik Şiddet Araştırması Türkiye'de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Araştırması (2008) çalışması ile kadına yönelik şiddetin ve şiddet türlerinin yaygınlığına ilişkin veri elde edilmesi, elde edilen verilerin Türkiye, bölge, kırsal/kentsel yerleşim yerleri, sosyo-ekonomik düzey ve eğitim gibi seçilmiş temel değişkenler içinde verilmesi, risk yöntemlerinin belirlenmesi, kadınların uğradıkları şiddet sonucu mücadele ettiği yöntemler incelenerek şiddeti etkileyen durumların öğrenilmesi, kadınların muhtemel şiddet olaylarından korunabilmesi için alınması

gereken önlemlerin neler olduğu ve mevcut Şiddet vakalarının ne düzeyde olduğunun bulunabilmesi hedeflenmiŐtir.

Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı'nın 2014 yılında hazırladığı Türkiye Kadına Yönelik Şiddet araştırmasına göre, Türkiye genelinde hayatının belli bir döneminde fiziksel Şiddete maruz kaldığını belirten kadınların oranı yüzde 36'dır. Bu bağlamda her 10 evli kadından neredeyse 4'ü fiziksel Şiddete maruz kalmıŐtır denilebilir. Bu oranlardan hareketle Şiddet görme düzeyinin en fazla olduğu bölge Orta Anadolu'dur. Türkiye genelinde ise kadınların yüzde 36'sı fiziksel Şiddete, yüzde 12'si cinsel Şiddete maruz kaldığını belirtirken, kadınların yüzde 38'inin iki Şiddet biçiminden en az birine maruz kalması ve genellikle cinsel Şiddetin fiziksel Şiddet ile birlikte yaŐandığını göstermektedir. Kadına Yönelik Şiddetle Mücadelede ulusal eylem planlarının sonucusu olan ve 2022-2025 yıllarını kapsayan Yönelik Şiddetle Mücadele Ulusal Eylem Planı ölkemizdeki tüm kamu kurum ve kuruluşlarınca yürütölmektedir.

2.6 Kadına Yönelik Şiddet

Kadına yönelik Şiddet, cinsiyet ayrımcılığına dayalı bir insan hakları ihlalidir. Kadına yönelik Şiddet öncelikli bir sağlık sorunudur. Bu tanımlama ve yaklaşımlar günümüzde yaygın olarak kabul görmektedir. Ancak kısa zaman öncesine kadar tartıŐılmıŐ, bu yaklaŐım ve çözümler için olumsuz kritikler ileri sürölmüŐtür. Kadına yönelik her türlü Şiddetin cinsiyet ayrımcılığına dayandığı ve kadının insan haklarının ihlali olduğu günümüzde yaygın olarak benimsenmektedir. Güncel kaynaklar gözden geçirildiğinde; kadına yönelik her türlü Şiddetin önlenmesi için hazırlanan ve yürütölen ulusal ve uluslararası politikalar ve eylem planları ile ilgili zenginlik dikkati çekecek boyuttadır.

Kadına yönelik Şiddet; 1993 yılı içerisinde yayımlanmıŐ olan Birleşmiş Milletler'in Kadına Yönelik Şiddetin Yok Edilmesi Bildirisi'ne göre "cinsiyete dayalı ve kadınlar üzerinde psikolojik, cinsel ve fiziksel olarak herhangi bir zarar ve üzüntü sonucunu doğurmaya yönelik olarak kamu yaşamı ve aile içerisinde

gerçekleşen her türlü tehdit, davranış, baskı ve özgürlüğün keyfi bir şekilde engellenmesi olarak” tanımlanmaktadır.

Kadına yönelik şiddetin tarihsel süreçteki örüntüleri ortaya koymak için yeni araştırma yöntemleri geliştirilmiştir. Bu yöntemlerle elde edilen verilerin anlamı kavranmaya çalışılmaktadır. Diğer taraftan, kadına yönelik şiddetin yaygınlığı, şiddete uğrayan kadınların ve şiddeti uygulayan erkeklerin sosyal, ekonomik ve kültürel özelliklerini derinlemesine sorgulayan araştırmalar sürdürülmektedir.

Kadına yönelik şiddetin türleri, nedenleri ve sonuçları analiz edilmeye çalışılmakta hazırlayan risk faktörleri araştırılmaktadır. Ülkelerin sosyal, ekonomik ve kültürel yapılarındaki bazı sorunların kadına nasıl şiddet olarak yansıdığı gösterilmektedir. Kadına yönelik şiddetin farklı sosyal, ekonomik ve kültürel yapıdaki ülkelerde benzer temel nitelikler taşıdığı da öne sürülmektedir. Kadına yönelik her türlü şiddetin, devletlerin ekonomik, sosyal ve kültürel gelişim süreçlerine olumsuz etkileri yıllar içinde izlenerek ortaya konmaktadır. Ülkelerin ekonomik, sosyal ve kültürel gelişim süreçlerine olumsuz etkilerin dönüştürülmesi için devlet, akademik çevreler ve sivil toplum örgütleri çaba harcamaktadırlar. Toplumsal dönüştürme stratejileri geliştirerek yaşama yansımaları izlenmektedir. Olumlu dönüştürme programlarının güçlendirilmesi ve yaygınlaştırılmasına yönelik çalışmalar da dikkati çekmektedir. Şiddetin önlenmesinde ve gerçekleşen şiddet türleri ile baş etmede devletleri, toplum ve bireyleri ilgilendiren sorumluluk düzeyleri yapılandırılmaya çalışılmaktadır.

Şiddetin amacı, kadının davranışlarını korkuya dayalı olarak ve baskılayarak kontrol etmektir. Kadının maruz kaldığı tek şiddet biçimi fiziksel şiddet olmamakla birlikte, kadına yönelik şiddetle ilgili çalışmalar, kadınların genellikle yakın partnerlerinin saldırılarına maruz kaldıklarını göstermektedir. Genel olarak şiddet algısının genişlemesi kadına yönelik şiddet çalışmalarında da etkisini göstermektedir. Bu bağlamda kadına yönelik şiddetin türlerinde; fiziksel şiddetin yanı sıra sosyal, psikolojik, ekonomik ve cinsel şiddet olguları da göz önünde bulundurulmaktadır (2).

Kadına yönelik şiddet temel olarak fiziksel, duygusal, cinsel ve ekonomik şiddet olmak üzere dört şekilde olmaktadır. Fiziksel şiddet, zarar görenin vücut bütünlüğünün ihlali anlamına gelmektedir. Fiziksel kuvvetin uygulanmasıyla meydana gelen şiddet kişinin bedeni üzerinde geçici veya kalıcı hasarlar bırakmakta ve bazen de ölümüne yol açabilmektedir. Cinsel şiddet uygulaması da içinde fiziksel şiddet barındırmaktadır. Ancak cinsel şiddet diyebilmek için hareketin kişinin cinsel bütünlüğüne yapılan bir saldırı boyutunda olması gerekmektedir. Bu saldırı her zaman fiziksel bir nitelik taşımak zorunda değildir. Örneğin, sözlü olarak cinsel taciz davranışı da cinsel şiddet kategorisinde yer almaktadır. Duygusal ve ekonomik şiddet ise gerçekleştiğinde herhangi bir bulgu ortaya çıkarmadığı için aslında en sık rastlanan fakat en az ortaya çıkan ve dolayısıyla en zor önlem alınabilen şiddet tipleridir.

Kadınlara şiddet uygulayan kişilerin ise çoğunlukla onlarla yakın ilişkilere sahip kişiler, eşleri veya eskiden birlikte oldukları erkekler olduğu görülmektedir. Dünya Sağlık Örgütü'nün verilerine göre dünya çapında kadınların %35 i fiziksel ve cinsel şiddet görmekte ve bunların %30'u partnerleri %7'si ise partneri olmayan kişiler tarafından uygulanmaktadır. Bu kişilerin şiddet uygulaması ise biyolojik, psikolojik ve sosyal nedenlerden ötürü ortaya çıkabilmektedir (6).

Kadına yönelik şiddetin toplumsal nedenlerinde ise toplumda egemen olan geleneksel cinsiyetçi tutumun etkisi ortaya çıkmaktadır. Erkeklerin kadınlara yönelik şiddeti yorumlamalarına bakıldığında, kadın üzerinde hakimiyet kurma ve kadını kontrol etme ağır basmaktadır. Kadına yönelik şiddetin farklı nedenlerle, var olan kültürel yapı tarafından desteklenmesi, şiddetin başlıca nedenlerindedir (48).

Kadına yönelik şiddetin etkilerinin kadının fiziksel ve ruhsal sağlığını çok olumsuz etkilediği saptanmıştır. Şiddet yaralanmalara neden olmasının dışında, kadının uzun dönemde, kronik ağrı, fiziksel yetersizlik, uyuşturucu madde ile alkol kötüye kullanımı ve depresyon gibi bir dizi başka problemi yaşama riskini de arttırmaktadır (35).

Kadına yönelik olarak uygulanan şiddet üzerine yapılmış araştırmalarda şiddetin aile dışı ve aile içi olarak ikiye ayrıldığı belirlenmiştir. Kadınlara uygulanan şiddet incelendiğinde özellikle şiddeti yakın çevrelerinde bulunan kişilerin uyguladığı grlmektedir. Kadınlara yönelik şiddetin tarafları incelendiğinde bunlar; güçlü konumda bulunan erkekler, ebeveynler, eşler, komşular ve aile yeleri olarak sıralanmaktadır.

Dünya Sağlık rgt (DSÖ)'nün 2002 yılında yayımlamış olduğu rapor incelendiğinde partnerleri tarafından kadınların şiddete uğrama oranının %10- 69 arasında olduğu belirlenmiştir. Literatürde yapılmış olan başka bir çalışma incelendiğinde kadınların %19'nun eşleri, %22'sinin tanımış oldukları kişiler, %38,2'si ise akrabaları tarafından şiddete maruz bırakılmışlardır. Kadınlara yönelik şiddetin nedenleri incelendiğinde öncelikle erkek ve kadın arasında bulunan eşişsiz gücün önemli bir ilişkisi olduğu, sosyal, ekonomik ve kültürel değişkenler sebebiyle kadına yönelik şiddetin nedenlerinin farklılık gösterdiği belirlenmiştir (60).

Kadın hareketinin canlılık kazanması, kadının yaşamını, toplumdaki konumunu hukuk, eğitim, siyasal yaşam, sağlık ve diğer alanlarda var olan cinsiyet rollerini sorgulamayı getirmiştir. Uluslararası kadın hareketinin de etkileriyle kadınların örgütlenmeleri ve kadına yönelik şiddete ilişkin önlemlerin alınması gündeme gelmiş ve Kadın Dayanışma Vakıfları ve Kadın Sığınma Evleri gibi kuruluşların açılmasına yol açmıştır.

2.6.1 Kadına yönelik şiddet konusunda yasal düzenlemeler

Kadına yönelik şiddet konusundaki yasal düzenlemelerin gelişmiş ülkelerin kanunlarıyla karşılaştırıldığında aynı düzeyde olduğunu söylemek mümkündür. Ancak bu uygulamaların teorik düzeydeki bütünlüğünün uygulamalara yansıdağını söyleyebilmek çok zordur.

6284 sayılı Kanun ve Uygulama Yönetmeliği, kanun koyucu tarafından kadına yönelik şiddet ve aile içi şiddet sorununun geçmiş ve geleceğe yönelik etkilerini

inceleyerek şiddet kavramı ve tanımına ilişkin hükümleri içermektedir. Şiddet kavramı, 6284 sayılı Kanunun madde 2/1-d ve Uygulama Yönetmeliğinin madde 3/1’inde tanımlanmıştır. Şiddet, “Toplumsal, kamusal veya özel alanda meydana gelen fiziksel, cinsel, psikolojik, sözlü veya ekonomik her türlü tutum ve davranışı ifade eder. Buna yönelik tehdit ve baskıyı ya da özgürlüğün keyfi engellenmesini de içeren, kişinin fiziksel, cinsel, psikolojik veya ekonomik açıdan zarar görmesiyle veya acı çekmesiyle sonuçlanan veya sonuçlanması muhtemel hareketleri ifade eder.”

6284 sayılı Kanun, kadına karşı şiddeti de tanımlamaktadır. Kadına karşı şiddet, 6284 sayılı Kanunun madde 2/1-ç bendinde “Kadınlara yalnızca kadın oldukları için uygulanan ve kadınları etkileyen cinsiyete dayalı bir ayrımcılık ile kadınların insan hakları ihlaline yol açan bu kanunda şiddet olarak tanımlanan her türlü tutum ve davranış” olarak tanımlanmıştır. Bu tanım, kadının şiddete maruz kalmadığını göstermektedir. Kanun korumasından şiddet gören her kadın yararlanamaz. Kadına karşı şiddet, kadına kadın olduğu için uygulanan şiddet vakalarının dışında kalan durumlar olarak kabul edilmektedir. 6284 sayılı kanun, kadına karşı şiddet ile ilgili olarak bu tür durumları tanımlamaktadır.

Kadına yönelik şiddete karşı önlem ve müdahalede önemli olan kurum ve organlar; Aile mahkemeleri, polis, genel hukuk ve mahkeme personeli, mahalli polis, mahalli sosyal hizmet, ev bulma ve eğitim, vatandaşlık hakları kurumları, sağlık hizmetleri, kadın koruma ve yardımlaşma dernekleri, şiddete maruz kalmış kişileri koruyan ve destekleyen kurumlar, çocuklara yönelik hayır kurumları, mahalli destek grupları, gençlik grupları ve diğer gönüllü sektör projeleri olarak sıralayabilmektedir.

Kadına karşı şiddetin önlenmesi için koruyucu hükümet politikaları ve bunlar sonucunda ortaya çıkacak kanunlar çok önemlidir. Günümüzde kadına karşı şiddetin önlenmesi için yasal düzenlemeler yapılmaktadır. Kadına yönelik cinsel objelerin ve şiddet içerikli aktivitelerin medya ve internette takip edilip engellenmesine yönelik çalışmaların düzenlenmesi ve okullarda şiddet konusunda genel zihniyeti değiştirici eğitim programlarının değiştirilmesi için bu yasal

düzenlemelerin desteklenmesi gerektiği düşünülmektedir. Bu yaptırımlar uygulanmadan toplumsal ve sosyal iyileştirme beklemek doğru olmayacaktır.

Kadına yönelik şiddetin en kısa sürede ve etkili bir şekilde durdurulması ne kadar önemliyse, kadınların uğramış olduğu zararların da karşılanması gerekmektedir. Kadına yönelik şiddet mağdurlarının uğramış olduğu zararların tazmin edilmesi için Türk Hukuku'nda birçok normatif dayanak vardır. Kadına karşı şiddet uygulayan kişinin eş ya da nişanlı olması durumunda, TMK'da düzenlenen tazminat hükümlerine başvurulabilmektedir. Her durumda, haksız fiil yasalarına dayanarak zararın tazmin edilebileceğini söylemek mümkündür (36).

2.7 Savunma Mekanizmaları

Canlıların en güçlü arzularından biri var olmak ve varlığını sürdürmektir. Dışarıdan gelen tehlikelere karşı her canlının savunma yöntemi kaçma veya saldırmaktır. Kaçma ve savunma reaksiyonları sadece biyolojik tepki olarak belirtilmemelidir. Bu tür davranışlar da karmaşık benlik işlemlerini içermektedir. Bununla birlikte, benliğin savunma düzenekleri söz konusu olduğunda, dış tehditlere karşı olan savunmalar kavramsal olarak anlaşılmamaktadır. Benliğin savunma yöntemleri, tartışmalara ve bunaltıya karşı kullanılmaktadır. Bu aşamalar genellikle insanların farkında olmadan gerçekleşmektedir. Bu süreçlerde bir kişi ne tehlikenin ne de kullandığı savunmaların farkında değildir (39).

Kendini güvende hissetmeyen ve fiziksel şiddet kaygısı yaşayan kadınlar için, fiziksel öz savunma kavramı önem kazanmaktadır. Fiziksel öz savunma, kadının fiziksel şiddet başlarken caydırmak için veya devam eden saldırıyı çeşitli şekillerde savuşturarak kendisini tehlikeden kurtarmak için kullandığı fiziksel stratejilerin tamamı olarak tanımlanır (23). Kadınların kendilerini fiziksel şiddete karşı savunma düşüncesi tarihte dönem dönem olmuştur. Ancak bu düşüncenin ciddi şekilde gündeme gelip hak olarak talep edilmesi 1960'larda başlayıp 1970'lerde ivme kazanan ikinci dalga feminist hareketler döneminde olmuştur (27). 1990-2000 yılları arasında feminist hareketler ve aktivistler, çok sayıda devleti kadına karşı şiddete

karşı önleyici ve cezalandırıcı çalışmalar yapmaya zorlamıştır. Bu tarihlerden sonra ise dünya gündemine ciddi şekilde giren fiziksel şiddet konusu 2000'lerden sonra artık hemen her platformda önemli yer edinmeye başlamıştır (12).

Cummings'e göre (1992) kadınlara yönelik öz savunma programlarının başlıca hedefleri şunlardır:

- Kadınlara yönelik cinsel saldırı ve şiddet ile ilgili gerçekleri ve efsaneleri tanımlamak,
- Girişkenlik, farkındalık, öz güven, güven gibi öz savunmanın temel tavırlarını ve niteliklerini destekleyecek bilgiler sağlamak ve fiziksel uygunluk,
- Öğrencilerin tehdit edici ve yüksek riskli durumları nasıl tespit edeceklerini öğrenmeleri için yöntemler oluşturmak,
- Zihinsel, sesli ve fiziksel öz savunma tekniklerini içeren beceri geliştirme faaliyetleri sağlamak,
- Kampüste oluşabilecek belirli durumlar için stratejiler sağlamak,
- Kötüye kullanılan veya saldırıya uğrayan kadınlara sunulan kaynaklar hakkında bilgi sağlamaktır.

Ayrıca, kadınların kendi içgüdülerine güvenmeleri, tehlikeli durumlara ilişkin erken uyarı işaretlerini tespit etmeleri ve hızlı bir şekilde müdahale etmeleri, olası bir saldırıya karşı hayati önem taşımaktadır (31). Kendi kendini savunma eğitimi sayesinde kadınlar kendilerini değerli ve mücadeleye değer olarak görme eğilimindedir (32). Kadınların kendini savunma taktikleri, yaygın durumlarda pratik, basit ve etkili olmak üzere, tüm kadınların yaş, boyut, önceki deneyimler veya fiziksel güç boyutlarıyla ilişkilidir (31).

Daha önce de belirtildiği gibi, kendi kendini savunma eğitiminin temel hedeflerinden biri, kadınları potansiyel bir saldırıya karşı nasıl etkili bir şekilde direnmeleri gerektiği konusunda eğitmek ve farkındalıklarını arttırmaktır. Çok sayıda araştırma, polis raporları ve geriye dönük öz rapor anketleri kullanarak gerçek

tecavüz olaylarında kurbanların direnişinin rolünü incelendiğinde, kurbanın güçlü fiziksel direniş (ör. çarpma, vurma, ısırma, ısırma), güçlü olmayan fiziksel direnç (ör. kaçma, vurma engelleme) ve güçlü sözlü direnç (ör. çığlık atma, bağırma veya hakaret tehdidi) olası saldırının gerçekleşmesinin önüne geçtiğini göstermektedir (23).

Yapılan bir diğer araştırmaya göre, kendi kendini savunma kurslarında en sık öğretilen tekniklerin (ör. vurma, vurma, bağırma) tecavüzden kaçınma ile ilgili olduğu ve kendi kendini savunma eğitimine katılımın kadınların cinsel mağdur olma oranını azaltabileceğini göstermektedir.

Bir çalışmada Peri (1991), “Model Muabajlama”nın 48 mezunundan 46’sinin, kurstan sonra fiziksel olarak saldırıya uğrayan ve saldırıyı daha fazla zararı önleyecek kadar devre dışı bırakabileceğini tespit etmişlerdir. Cinsel saldırı kurbanı üzerinde yapılan bir çalışma, saldırı öncesi kendi kendini savunma/girişkenlik eğitimi almış kurbanların eğitim görmeyen kurbanlara göre tecavüzü tamamlamaktan kaçınma olasılığının çok daha yüksek olduğunu ve eğitimin bu kadınlara saldırılarını artırmalarını önleyecek araçlar verdiğini göstermiştir (8). Bu, saldırı öncesi eğitim almış kurbanların direnişinin faili durdurduğunu veya onu eğitim almadan mağdurlara göre daha az agresif hale getirdiğini söyleme olasılığının daha yüksek olduğu çok değişkenli bulgu tarafından da destekleniyor. Başka bir deyişle, eğitim katılımcıları direnişinin katılımcı olmayanlara göre daha etkili olduğunu düşünürken, kendi kendini savunma/girişkenlik eğitiminin kadınların saldırganlardan daha başarılı bir şekilde kurtulmasına yardımcı olabileceğini göstermiştir (8). Bu tür araştırma çalışmaları, kendi kendini savunma eğitiminin katılımcılar için tecavüz ve şiddeti önleme ile ilgili olabileceğini göstermektedir; ancak, bu ilişkiyi doğrulamak için daha sıkı çalışmalara gerek vardır.

Kadınların kendi kendini savunma eğitiminin temel amacı, kadınların potansiyel saldırılara karşı kendilerini savunma kapasitesini güçlendirmek olsa da, kadınların kendi kendini savunma eğitiminin etkileri fiziksel, psikolojik ve davranışsal etkiler de dahil olmak üzere bu hedefin çok ötesine uzanmaktadır.

2.7.1 Kadınların öz savunma eğitim programlarının değerlendirilmesi

Fitz-Gibbon ve Vannier (2022), kadınların savunmayı kullanmalarına ilişkin bir kanıt tabanının geliştirilmesi çağrısında bulundular ve yakın tarihli çalışmalar, aile içi şiddet yasası ve politikasında reformu savunma bağlamında bunun ne kadar önemli olabileceğini göstermiştir (13).

Cox'un (1999) kendi kendini savunma eğitimi katılımcılarını bir dövüş sanatları programındakiyle karşılaştırdığı çalışması hariç olmak üzere, geleneksel dövüş sanatları programlarının değerlendirmeleri bu incelemeden çıkarılmıştır. Dövüş sanatlarının ustalaşması yıllar alabilmektedir ve daha yüksek düzeyde atletik beceri gerektirebileceği için kadınlara gündelik hayatta kullanabilecekleri belirli fiziksel hareketleri göstermişlerdir (6). Tüm program değerlendirmeleri yalnızca kadın katılımcıları içermektedir (9). Yalnızca kadınlara özel kendi kendini savunma kurslarından sonra katılımcılar, grup ortamının hem yarı yapılmülakatlarında (6) hem de nitel anketlerde (6) cesaret, duygusal destek, bağ kurma ve kayganlık açısından önemi hakkında yorum yapılmıştır. Ayrıca, kadınların yalnızca kadınlara özel bir kendi kendini savunma sınıfında pasif olma veya utanç duyma ihtimali daha düşüktür, çünkü bu kadınların benzersiz ihtiyaçları dikkate alınarak geleneksel cinsiyet rolü beklentilerinin ötesine geçmeleri amaçlanmaktadır (37).

“Model Müdahale” ile ilgili bir değerlendirme de, hemen test sonrasında 87 kadın eğitim katılımcısının eğitime daha fazla önem verdiği ve yalnızca eğitime ilgi ifade eden 57 kadına kıyasla daha yüksek öz saygı gösterdiklerini ortaya koymuştur (13).

Kendi kendine savunma eğitiminin katılımcıların öz saygısını artırabileceği görülse de bu konu hakkında daha fazla araştırma yapılması gerekmektedir.

Bir kadın kendini saldırıya karşı başarılı bir şekilde savunabileceğine inanırsa (örneğin, kendini savunmak için kendi kendine etkililiği varsa) gerçek bir saldırıya karşı direnme ihtimali daha yüksek olabilmektedir. Çok sayıda farklı öz savunma

programına katılımın sonucunda öz etkililik artmıştır. Birkaç tür öz savunma eğitiminden sonra (örn. “Model taklidi” ve üniversite tabanlı kurslar), katılımcılar hem acil test sonrası hem de altı aylık takip dönemlerinde kişisel, aktivite, bilişsel kontrol, fiziksel ve kendini savunmaya yönelik öz etkinlik artışları göstermişlerdir (54).

Bir diğer çalışma da (21), 10 haftalık feminist öz savunma kursuna katıldıktan hemen sonra fiziksel ve öz savunma öz etkililiğinde önemli artışlar olduğunu göstermiştir. Kendini savunan katılımcılar, kendilerini test öncesi testten (21) daha etkili bir şekilde bir saldırı sonrası saldırıya karşı koruyabileceklerini de farkına varmışlardır.

Kendini savunmayı seçen kadınlarla gerçek eğitimden veya kişilik özellikleri veya mağdur olma geçmişi gibi önceden var olan farklılıklardan kaynaklanmayan kadınlar arasındaki farkları belirlemek için daha fazla araştırma yapılması gerekmektedir. Örneğin, 3187 üniversite kadınıyla yapılan uluslararası bir çalışmada, kendi kendini savunma/girişkenlik eğitimine katılanların, katılımcı olmayanlarla karşılaştırıldığında çocuk cinsel ve fiziksel tacizlere maruz kalma olasılığının daha yüksek olduğu ve öz savunma değerlendirme sonuçlarını etkileyebilecek daha fazla yetişkin cinsel mağdur olduğu ortaya konmuştur (8).

Öz etkililik teorisi, kadınlara saldırı benzeri durumlarda kendini savunmayı başarılı bir şekilde uygulama deneyimi sağlamanın en etkili olacağını öne sürmektedir (32). Henderson (1997), bir suçlu programına katılanların tedavi sonrası beceri performansında daha güçlü kendi kendini savunma becerilerine sahip olduğunu ve cansız hedeflerini kullanan bir programda suçluyu kadınlara göre devre dışı bırakmak için daha az kendi kendini savunma tekniği kullandığını ortaya koymuştur. Benzer şekilde, saldırı simülasyonlu “Tecavüz Saldırısı Savunma Sistemi” programına katılanlar, saldırı simülasyonuna gerek kalmadan programdakilerden biraz daha yüksek kendi kendini savunma etkililiği sağlamıştır (28). Kendi kendini savunma eğitimi, kadınları mağdur olmaya karşı daha az savunmasız hale getirir ve tehdit oluşturan durumları önlemeye yardımcı olur ancak

bu önemli konuda daha fazla araştırma yapılması gerekmektedir. Giriş bölümünde de belirtildiği gibi, bir sonraki tecavüz önleminde kendi kendini savunma eğitiminin etkilerini incelemiş olan yalnızca üç çalışma, eğitimin cinsel mağduriyetten kaçınmakla ilgili olduğunu göstermiştir (30).

Kendini savunmayı seçen kadınlarla gerçek eğitimden veya kişilik özellikleri veya mağdur olma geçmişi gibi önceden var olan farklılıklardan kaynaklanmayan kadınlar arasındaki farkları belirlemek için daha fazla araştırma yapılması gerekir. Örneğin, 3187 üniversite kadınıyla yapılan uluslararası bir çalışmada, kendi kendini savunma/girişkenlik eğitimi katılımcılarının, katılımcı olmayanlara kıyasla daha fazla sayıda yetişkin cinsiyetine maruz kaldıkları ortaya koymaktadır.

Bu durumda, katılımcıların kendi kendini savunma hareketlerini gözden geçirmeleri için eğitimin “güçlendirici oturumları” daha düşük bir maliyetle sunulabilir. Kadınların tecavüz ve olumsuz sonuçlarından kaçınmasına yardımcı olma konusunda program verimliliğini değerlendirmek için kendini savunma programı değerlendirmesi yapılması gerektiği açıktır.

3 GEREÇ VE YÖNTEM

3.1 Araştırma Yöntemi

Bu çalışma iki bölümden oluşmaktadır ilk kısımda teorik bilgilere yer verilirken ikinci kısımda alan araştırmasına yönelik bilgiler verilmiştir. Çalışma nicel araştırma yöntemiyle yapılmıştır ve anket tekniği kullanılmıştır. Araştırmaya İstanbul'da yaşayan 760 kadın katılmıştır. Katılımcıların yaşları 18 ile 49 arasında değişmektedir. Katılımcıların yaş, eğitim durumu ve diğer demografik bilgileri araştırmacılar tarafından hazırlanan sosyo-demografik özellikler bilgi formu ile alınacaktır. Görüşmeye başlanmadan önce, katılımcıya, bilgilendirilmiş onam formu okunacak ve katılımcı kabul ettiği takdirde görüşme başlanacaktır.

3.2 Araştırmanın Yeri ve Zamanı

Araştırma Eylül 2022 - Haziran 2023 tarihleri arasında İstanbul ilinde yaşayan kadınlar ile gerçekleştirilmiştir.

3.3 Araştırmanın Örnekleme

Araştırmanın örneklemini, kartopu örnekleme yoluyla seçilen, araştırma tarihlerinde İstanbul'da yaşayan, çalışmaya dâhil edilme kriterlerine uyan, çalışmaya katılmayı kabul eden 760 gönüllü kadın oluşturmuştur. Örneklem büyüklüğünün belirlenmesi için çalışma öncesi belirlenen minimum genç yetişkin kadın sayısına ulaşılmıştır. Gönüllülerin çalışmaya dâhil edilme kriterleri: 18-49 yaş arası İstanbul'da yaşayan gönüllü kadınlar olarak belirlenmiştir ve bu kriterleri sağlayanlar çalışmaya dâhil edilmiştir. Dünya sağlık örgütüne göre (2022); en çok şiddete maruz kalan kadınlar 15-49 yaş aralığındadır. Ancak, 18 yaşın altındaki bireyler çocuk sayıldığından dolayı, çalışma da 18-49 yaş aralığındaki kadınlar yer almıştır. Gönüllülerin çalışmaya dâhil edilmeme kriterleri: Anket sorularını yanıtlamayacak düzeyde hastalığı bulunanlar ve 18-65 yaş dışında bulunan gönüllüler olarak belirlenmiştir ve bu kriterleri sağlayanlar çalışma dışında tutulmuştur.

3.4 Veri Toplama Araçları

Araştırmada kadınlara 76 soru sorulmuştur. Anket sorularında katılımcılara kendilerini öz savunma mekanizmaları ve öz yeterlilik ile ilgili tutum ve davranışlarına yönelik sorular yöneltilmiştir. Katılımcılara, meslekleri, eğitim durumları, medeni halleri ve yaşları ile ilgili demografik sorular da sorulmuştur. Katılımcılar 18 yaşını doldurmuş bireylerden seçilmiştir. Kadınlardan toplam 760 kişiye anket uygulanmıştır. Araştırmaya katılan kişilerden 258 kişi profesyonel Öz-Savunma eğitimi almamış olup, araştırma yüzdelerine dahil edilmemiştir. Veriler, çevrimiçi Google anket aracılığıyla elde edilmiştir.

3.4.1 İki boyutlu benlik saygısı: kendini sevme/özyeterlik ölçeği

“İki boyutlu benlik saygısı: Kendini Sevme/Özyeterlik Ölçeği” kadınlara yönelik olmak üzere toplam 16 sorudan oluşmaktadır. “İki boyutlu benlik saygısı: Kendini Sevme/Özyeterlik Ölçeği” EK 1’de verilmiştir (68).

3.4.2 Savunma biçimleri testi (SBT)

“Savunma Biçimleri Testi” kadınlara yönelik olmak üzere toplam 40 sorudan oluşmaktadır. “Savunma Biçimleri Testi” EK 2’de verilmiştir (67).

Andrews, Singh ve Bond (1993) tarafından ilk olarak tasarlanan Savunma Biçimleri Testi, günümüzde SBT-40 olarak değiştirilmiştir ve yirmi savunma ile kırk maddeden oluşan bir değerlendirme ölçeğidir.

3.5 İstatistiksel Analizler

Çalışmada anket aracılığı ile elde edilen verilerin istatistiksel analizleri SPSS (Versiyon 22.0, SPSS Inc., Chicago, IL, USA) paket programı ile gerçekleştirilmiştir. Tanımlayıcı istatistikler kategorik veriler için sayı ve yüzde (%) olarak raporlanmıştır. İstatistiksel anlamlılık düzeyi için $p < 0,05$ olarak kabul edilmiştir.

3.6 Etik Kurul Onayı

Araştırmanın yapılabilmesi için Acıbadem Mehmet Ali Aydınlar Üniversitesi ATADEK Etik Kurulu'ndan etik kurul onayı, alınmıştır (EK 3). Araştırmaya başlamadan önce araştırmaya katılacak gönüllü katılımcılara araştırmanın amacı ve anket katılımı için yapmaları gerekenler araştırmaya katılma ya da katılmama konusunda özgür oldukları bilgisi çevrimiçi anket üzerinde verilmiş olup ek olarak, bireysel bilgilerinin başkalarına açıklanmayacağı konusunda yine çevrimiçi ankette açıklama yapılmıştır.

4 BULGULAR

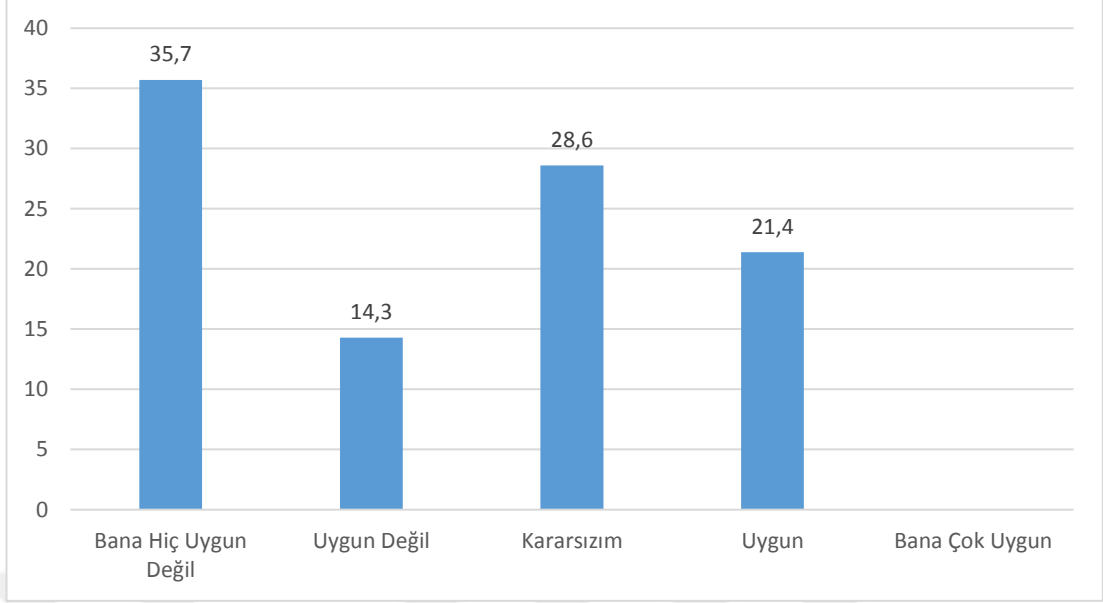
Ölçek puanlanırken “Kesinlikle Katılmıyorum” 1 puan, “Katılmıyorum” 2 puan, “Kararsızım” 3 puan, “Katılıyorum” 4 puan, “Kesinlikle Katılıyorum” 5 puan olarak kodlanmıştır. Ölçekte tersten puanlanacak madde bulunmamaktadır.

Tablo 1. Örneklem grubun demografik değişkenlere göre dağılımı

		K	%
Yaşınız?	18-24	176	35,1%
	25-34	217	43,2%
	35-44	75	14,9%
	45+	34	6,8%
Medeni Durumunuz?	Evli	107	21,3%
	Bekar	322	64,1%
	Boşanmış	73	14,5%
Eğitim Durumunuz?	Lise	107	21,3%
	Üniversite	288	57,4%
	Yüksek Lisans	73	14,5%
	Doktora	34	6,8%
Kiminle yaşıyorsunuz?	Aile	251	50,0%
	Eş	107	21,3%
	Sevgili	42	8,4%
	Arkadaş	29	5,8%
	Tek	73	14,5%
Toplam		502	100,0%

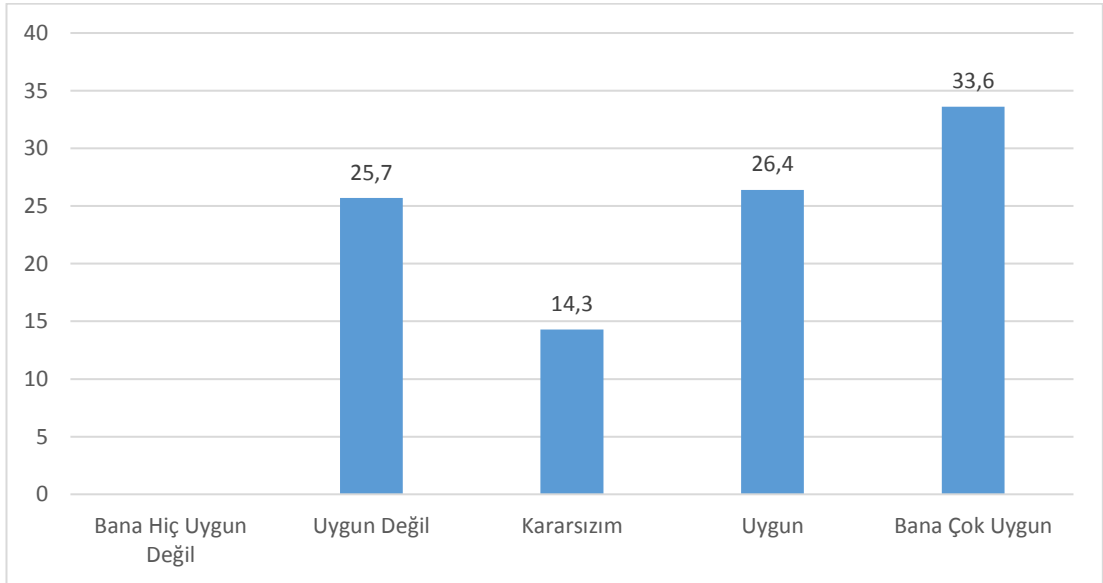
*Katılımcılar (K) olarak gösterilmiştir.

Örneklemin yaş gruplarına göre dağılımı şu şekildedir; 18-24 yaş %35,1 (n=176), 25-34 yaş %42,2 (n=217), 35-44 yaş %14,9 (n=75) son olarak 45 yaş üzeri %6,8 (n=34). Örneklemin medeni durumlarına göre dağılımı şu şekildedir; bekar %64,1 (n=322), evli %21,3 (n=107), boşanmış %14,5 (n=73). Örneklemin eğitim seviyesine göre dağılımı şu şekildedir; lise %21,3 (n=107), üniversite %57,4 (n=288), yüksek lisans %14,5 (n=73), doktora %6,8 (n=34). Örneklemin kiminle yaşadığı gruplara göre dağılımı şu şekildedir; aile %50 (n=251), eş %21,3 (n=107), sevgili %8,4 (n=42), arkadaş %5,8 (n=29), tek %14,5 (n=73) yaşadıklarını ifade etmiştir.

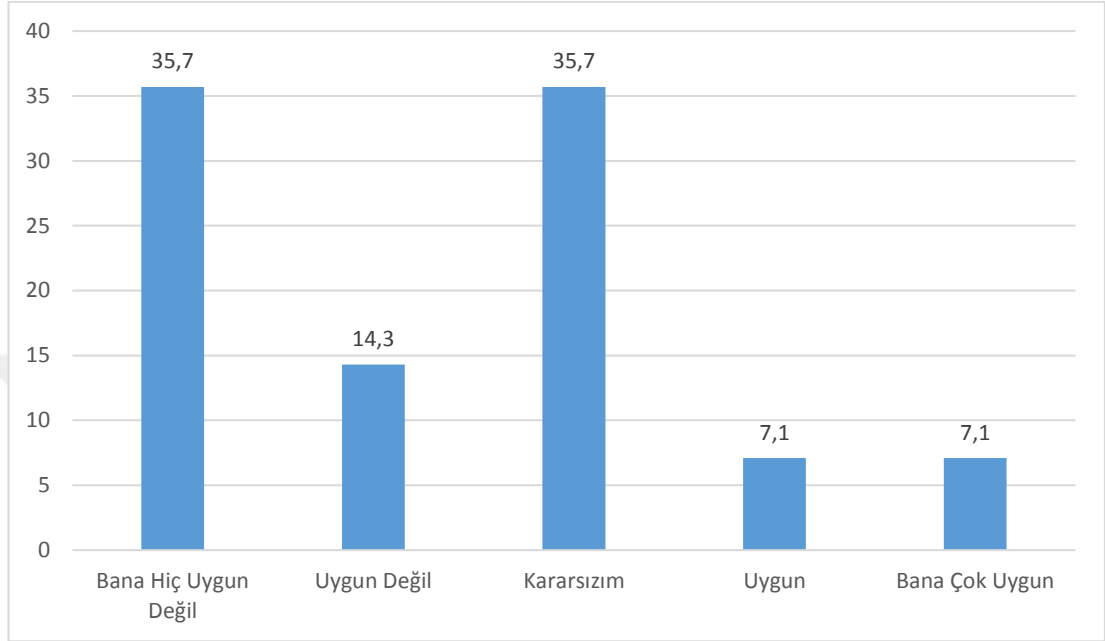
Şekil 2. “Kendimi değersiz görmeye eğilimliyim” iki boyutlu benlik saygısı: kendini sevme/özyeterlik ölçeği betimsel sorusuna verdikleri cevap istatistiği

İki boyutlu benlik saygısı: kendini sevme/özyeterlik ölçeği betimsel istatistikleri dağılımı şu şekildedir; Kendimi değersiz görme eğilimindeyim sorusuna gelen yanıtlar ele alındığında; %35,7 (n=176) oranında katılımcılara hiç uygun olmadığını iletmişlerdir. Aynı zamanda azımsanmayacak bir yüzdelik kısmın da (%28,6) kararsız olduğunu iletmiştir.

Şekil 3. “Kendi kişisel değerimden asla şüphe duymam” iki boyutlu benlik saygısı: kendini sevme/özyeterlik ölçeği betimsel sorusuna verdikleri cevap istatistiği

Kendi kişisel değerlerimden asla şüphe duymam sorusuna gelen yanıtlar ele alındığında; çok büyük bir yüzdeliğe sahip olan kadın katılımcıların (%33,6) kendi değer yargılarından şüphe duymadıklarını göstermektedir.

Şekil 4. “Zorluklarla başa çıkmada bazen yetersiz kalırım” iki boyutlu benlik saygısı: kendini sevme/özyeterlik ölçeği betimsel sorusuna verdikleri cevap istatistiği

Zorluklarla başa çıkmada bazen yetersiz kalırım sorusuna gelen yanıtlar ele alındığında; katılımcıların (%35,7) kendilerine hiç uygun olmadığını iletirken, yine %35,7’lik bir kısmı da bu soru karşısında kararsız kaldıklarını iletmişlerdir.

Tablo 2. Örneklem grubun araştırma sorularına göre betimsel analiz

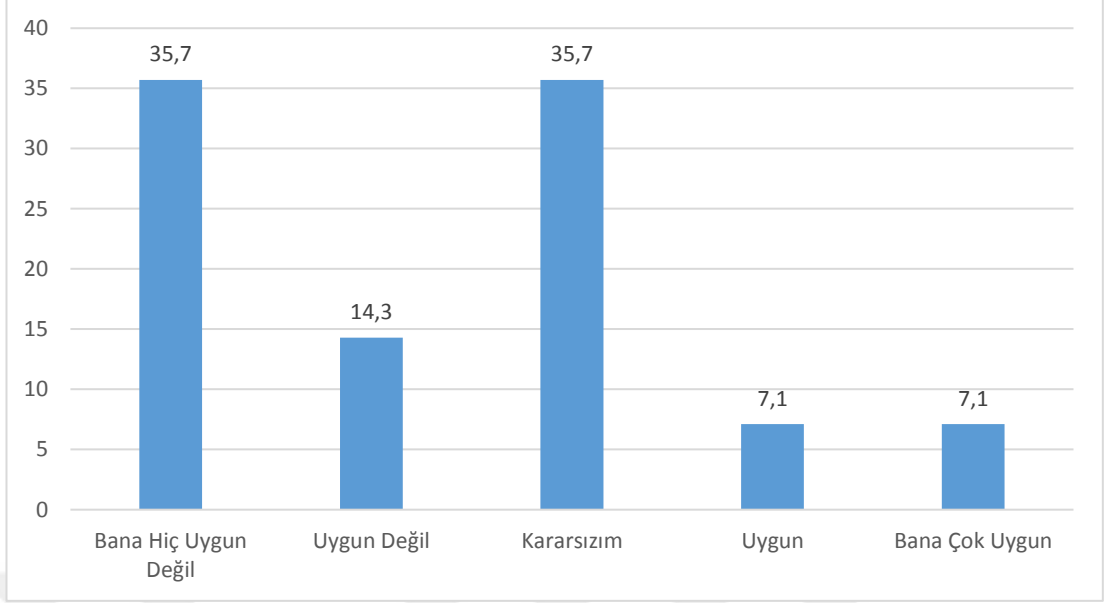
		K	%
Ne sıklıkla kendinizi savunma ihtiyacı hissediyorsunuz?	Ara sıra	251	50,0%
	Sık Sık	85	16,9%
	Nadiren	166	33,1%
Öz savunma eğitimi aldysanız, neden böyle bir eğitime ihtiyaç duydunuz?	Kendimi güvenli hissetmek için	336	66,9%
	Temkinli olmak için	125	24,9%
	Küçük yaşlarda aldığım bir eğitimdi	41	8,2%
Aldığınız eğitimleri ne sıklıkla kullanıyorsunuz?	Altı Ayda en az 1 kere	166	33,1%
	Yılda en az 1 kere	85	16,9%
	Hiç kullanmadım	251	50,0%
Öz savunma eğitimlerini saldırganlara karşı kullandığımızda kendinizi nasıl hissediyorsunuz?	Güçlü	251	50,0%
	Temkinli	66	13,1%
	Güvenli	144	28,7%
	Kaygılı	41	8,2%
Toplam		502	100,0%

Örneklemin araştırma sorularına verdileri yanıtlara göre dağılımı şu şekildedir; Katılımcılara, Ne sıklıkla kendinizi savunma ihtiyacı hissediyorsunuz? Sorusu yöneltildiğinde %50'lik bir kısım kendini ara sıra aldıkları eğitimi kullanma ihtiyacı hissetmektedir.

Öz savunma eğitimini aldıysanız, neden böyle bir eğitime ihtiyaç duydunuz? Sorusu yöneltildiğinde, katılımcıların yarısından fazlası (%66,9) bir kısım kendini güvenli hissetmek için eğitim aldıklarını söylemektedirler. Bu durum aslında olası saldırılara karşı aldıkları önlem eğitimleri kişilerin kendilerine duydukları güvenle anlamlı bir ilişki içerisinde yer almaktadır. Bu durum da aslında araştırma hipotezin anlamlı sonuçlandığını göstermektedir.

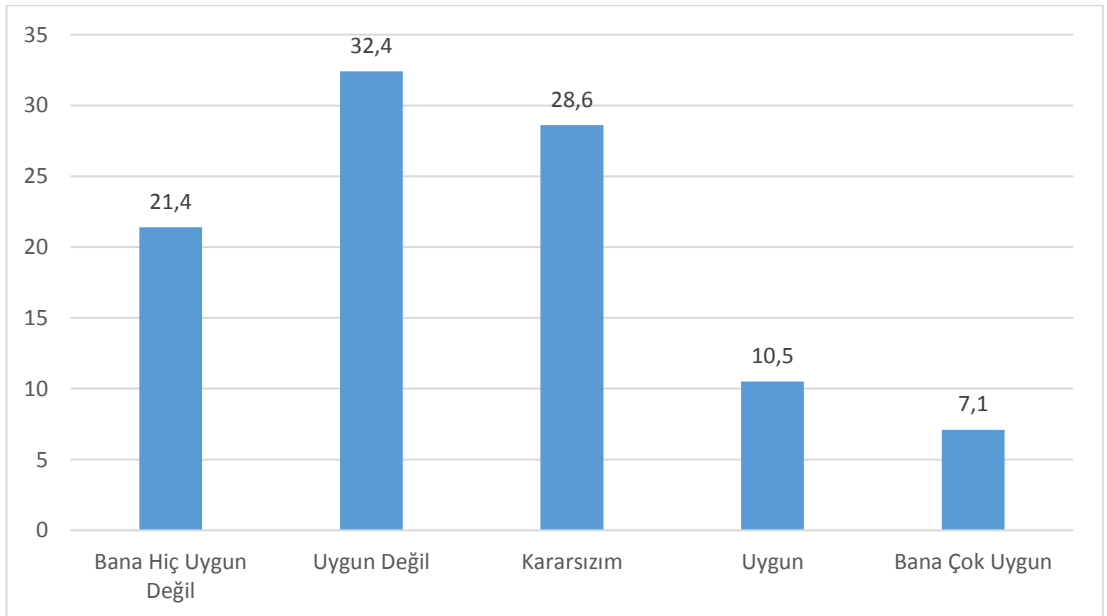
Aldığınız eğitimleri ne sıklıkla kullanıyorsunuz? Sorusu katılımcılara yöneltildiğinde yine katılımcıların yarısı (%50,4) aldıkları bu eğitimleri gündelik hayatlarında hiç kullanmadıklarını ifade etmektedirler. Ancak, katılımcıların azımsanmayacak kadar bir kısmı, almış oldukları fiziksel eğitimleri altı ayda bir kullanma durumlarında kalmışlardır. Bu durum aslında kadınların gündelik hayatlarında maruz kaldıkları şiddet ve/veya taciz oranlarına ek olarak, bu tür saldırılara karşı vermiş oldukları mücadeleyi de ortaya koymaktadır.

Katılımcılara, öz savunma eğitimlerini saldırgana karşı kullandığınızda kendinizi nasıl hissediyorsunuz? sorusu yöneltildiğinde %50'lik bir kısım kendini saldırgana karşı güçlü hissetmektedir. Ki bu durumda yine araştırma kapsamında, kendini savunma eğitimi alan kadınların saldırı anında kendilerini güçlü hissetmeleri, olası olacak saldırının önlenmesine olan etkisi oldukça fazladır. Böylesi bir durumda kadınların mağduriyet oranları ile şiddete karşı bilinç seviyeleri ters oranla artış göstermektedir.

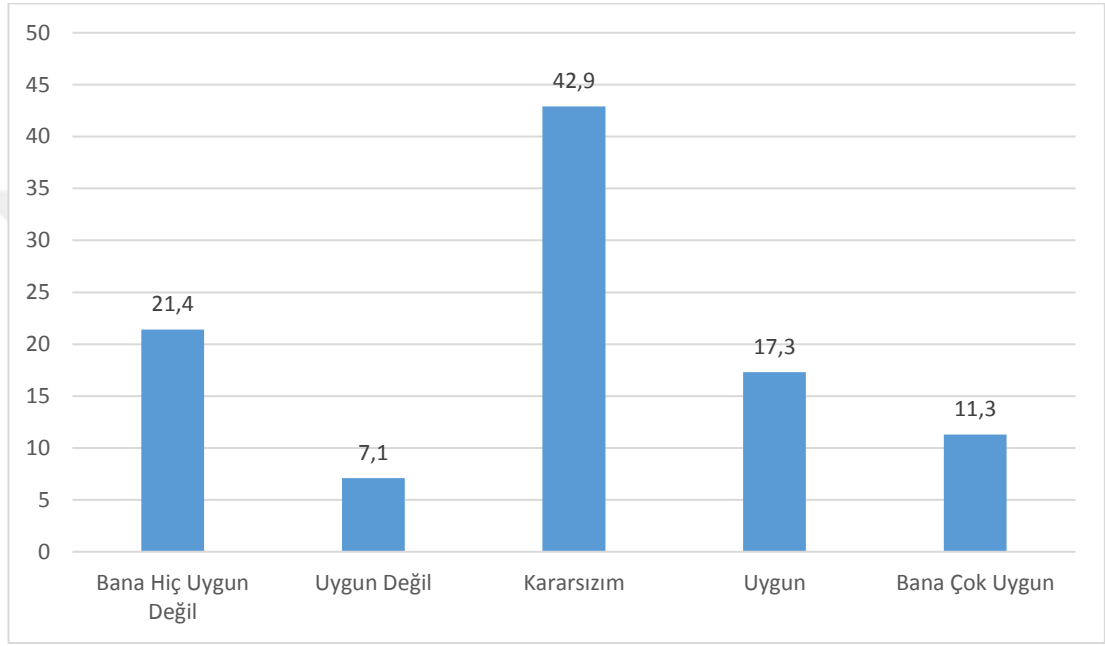
Şekil 5. “Birisi beni soyup paramı çalsa, onun cezalandırılmasını değil ona yardım edilmesini isterim” savunma biçimleri testi betimsel sorusuna verdikleri cevap istatistiği

“Birisi beni soyup paramı çalsa, onun cezalandırılmasını değil ona yardım edilmesini isterim” sorusuna gelen yanıtlar ele alındığında; aslında bu konuya hiç katılmayanlar ve kararsız olduklarını ifade eden katılımcılar eşit olarak yar almaktadır.

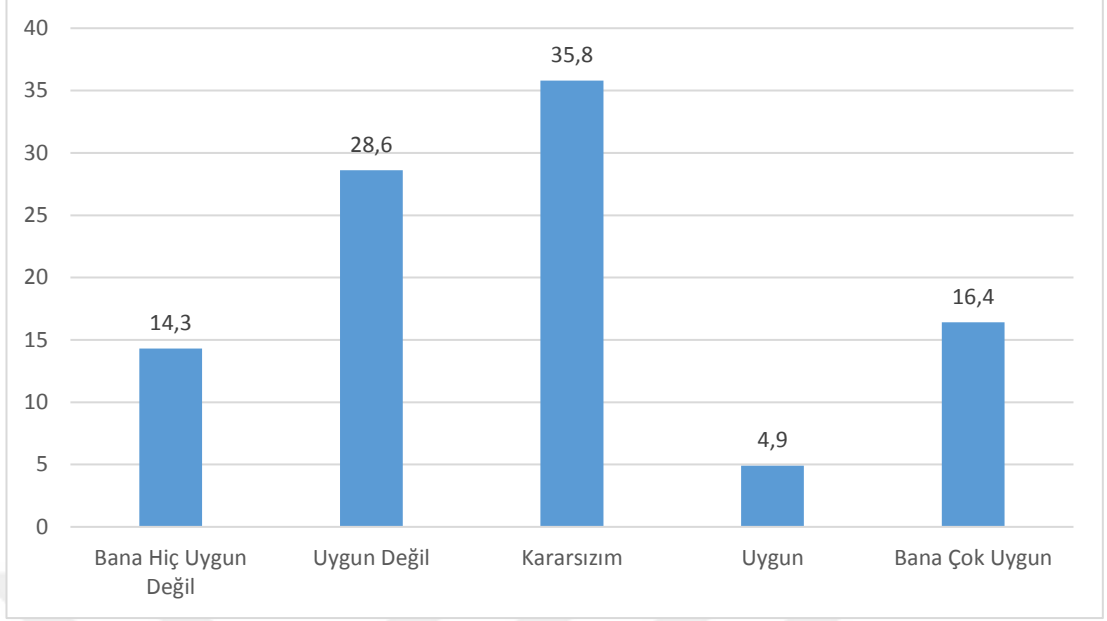
Şekil 6. “Hayatta, haksızlığa uğruyor olduğuma eminim” savunma biçimleri testi betimsel sorusuna verdikleri cevap istatistiği

“Hayatta, haksızlığa uğruyor olduğuma eminim.” sorusuna gelen yanıtlar ele alındığında; büyük bir yüzdeliğe sahip olan kadın katılımcıların (%32,7) bu durumun aksi bir tarafında yer almaktadır. Hayatta karşılaşılan durumlar karşısında bireylerin sadece kendilerinin başlarına böylesi olayların gelmediğini bilmesi önemli bir farkındalıktır. Çünkü, birey iç dünyasında sürekli olarak kendinin haksızlığa olduğunu hissetme hali, olası bir saldırı anında kişiyi pasivize edebilmektedir.

Şekil 7. “Haklarım için mücadele ettikten sonra, girişken davrandığımdan dolayı özür dilemeye eğilimliyimdir” savunma biçimleri testi betimsel sorusuna verdikleri cevap istatistiği

“Haklarım için mücadele ettikten sonra, girişken davrandığımdan dolayı özür dilemeye eğilimliyimdir” sorusuna gelen yanıtlar ele alındığında; katılımcılar su soruda oldukça kararsız olduklarını ifade etmişlerdir (%42,9). Aslında kişiler kendi hakları için girdikleri mücadele karşısında yine de suçluluk hissettiklerini ve bu durum karşısında özür dileme eğilimlerinin olduğunu ifade etmişlerdir. Yine araştırmanın içerik kısmına bakıldığında kişinin kendilerini ifade edebilmesi adına aldıkları eğitimlere rağmen bu eğitimleri kullanma halinde yine bir suçluluk duygu durumuna girmeleri de olasıdır.

Şekil 8. “Hiçbir şeyden korkmam” savunma biçimleri testi betimsel sorusuna verdikleri cevap istatistiği

“Hiçbir şeyden korkmam” sorusuna gelen yanıtlar ele alındığında, yine aslına bakıldığında kararsızlık ön planda yer almaktadır. Kişiler her ne kadar kendini savunma eğitimleri almış olsalar da yine de büyük bir oranla, saldırıya karşı tedirginliklerini göstermektedir. Alınan eğitimleri kullanma yüzdeleri de bu durumla anlamlı bir ilişki içerisinde yer almaktadır.

5 TARTIŞMA

Şiddet insanlığın varoluşundan beri var olan bir olgudur. İnsanlar düşünceleriyle, sınırlılıklarıyla, kültürleriyle, cinsiyetleriyle farklı farklı yaratılmıştır. Bu farklılıklar nedeniyle insanlar birbirleriyle ve hatta kendileriyle çatışmaya girmektedirler. Doğal kabul edilen bu durum, günümüzde insanlığa, özellikle kadınlara büyük zarar vermektedir (47).

Kadına karşı fiziksel şiddet dünyamızın ve ülkemizin sosyal bir sorunudur. Kadın bu soruna bazen yakınlarından bazen ise tanımadıkları kişilerden maruz kalabilmektedir. Şiddet sonrasında kadını koruyan farklı süreçler olsa da kadının şiddet anında kendisini koruyabilmesinin gerektiği durumlar yaşanmaktadır. Bu yüzden kadınlar için fiziksel öz savunma kavramı önem arz etmektedir.

Kadına yönelik şiddet evrensel bir olgu olduğundan, gelişmişlik düzeyine bakılmaksızın her türlü ülkede görülmektedir. Kadına yönelik şiddette çoğu zaman şiddetin fiziksel, psikolojik, cinsel ve ekonomik boyutu bir arada görülür. Kadına yönelik şiddet, Birleşmiş Milletler Kadınlara Yönelik Şiddetin Önlenmesi Bildirgesi'nde "ister kamusal isterse özel yaşamda meydana gelsin, kadınlara fiziksel, cinsel veya psikolojik acı veya ıstırap veren veya verebilecek olan cinsiyete dayanan bir eylem veya bu tür eylemlerle tehdit etme, zorlama veya keyfi olarak özgürlükten yoksun bırakma" şeklinde tanımlanmıştır.

Blackman, kötü duyguların farkına varılmasını engellemek için zihin işlevlerini savunma mekanizmaları olarak tanımlamıştır. İstemsizce devreye giren savunma mekanizmaları, patolojik görünen davranışlara rağmen beynin iç ve dış ortamdaki ani değişiklikler ile başa çıkmasını ve homeostatik çabalarını göstermektedir (19). Savunma mekanizmaları fikri, tahrik ve dürtülerin bilinçdışına itilmesine yönelik zihinsel operasyonu ifade etmektedir. Kabul görmeyen dürtülerin bilinçli olarak tanınmamasından kaynaklanan kaygıyı önlemek için bu dürtülerin bilinç düzeyine çıkmasını kontrol etmek ve düzenlemek için kullanılmaktadır (53).

Hemen hemen her insan savunma mekanizmalarını kullanmıştır. Bu savunmalar, kişinin kendi sorunları için zaman zaman kullanıldığı ve diğer insanlara zarar vermediği sürece çok önemli değildir. İnsanın yaşadığı stresi azalttığı ve bu nedenle önemli sorunlara daha doğru bir şekilde yaklaşmasına yardımcı olduğu sürece rahatlatıcı niteliktedir. Bununla birlikte, bu savunmacı davranışlar, sorunlarla başa çıkma stratejisi olarak kullanıldıklarında zararlıdır (33).

Bu araştırmanın amacı, kadına yönelik şiddete karşı kadınların savunma mekanizmalarını, kadınlar üzerindeki kendilerini güvenli hissetmelerine olan etkileri belirlemektir. Bu bağlamda, hem iki boyutlu benlik saygısı: kendini sevme/özyeterlik verileri hem de savunma test verileri kullanılmıştır. Konuyla ilgili kavramsal ve deneysel literatür dikkate alınarak, kadına yönelik şiddete neden olabilecek ve bu konuda etkili olduğu düşünülen değişkenler de incelenmiştir.

Çalışmada, kadınlarında savunma mekanizmaları ve şiddet karşısında güçlü ve özgüvenli hissedip, hissetmediklerini ortaya koymaktır. Katılımcıları tanımak ve dış etkileri değerlendirmek için kısa demografik bilgiler toplanmıştır. Bu tartışma bölümünde, katılımcıların sonuçları incelenecek ve literatür ışığında yaygın ve yaygın olmayan çıktılar karşılaştırılacaktır.

Araştırmaya göre, savunma biçimleri testi alt boyutları ve öz-yeterlilik belirtileri alt boyutları arasında anlamlı bir ilişki vardır. Bu bulgular incelendiğinde, öz-yeterlilik belirtileri ile sinirsel savunmaların genel olarak daha düşük ilişki katsayılarına sahip oldukları görülmüştür, ancak gelişmemiş savunmalar ile daha yüksek ilişki katsayılarına sahip oldukları görüldü. Callak (2019), benzer bir çalışmada psikolojik belirtilerin genel olarak ilkel savunmalarla daha yüksek düzeyde ilişkili olduğunu ve olgun savunmalarla daha düşük düzeyde ilişkili olduğunu belirlemiştir. Benzer şekilde, Bilge (2018), ilkel savunmaların psikolojik belirtilerle ve kişilik bozuklukları ile daha yüksek oranda ilişkili olduğunu ortaya koymuştur. Katılımcıların genel özyeterlik inançları, savunma mekanizmalarının alt boyutuyla ise orta düzeyde ve pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir. Bu bulguya göre özyeterlik inancı düşükçe saldırı karşısında kişinin kendini

savunma eğiliminin de düştüğü söylenebilir. Yapılan regresyon analizi sonucunda ise özyeterlilik eğiliminin kişisel kontrol eksikliği alt boyutunun genel savunma mekanizmalarının en fazla ön görülebilir değişken olduğu ortaya çıkmıştır. Bu sonuç araştırma beklentileriyle de uyumludur. Özyeterliliği düşük olan bireylerin kişisel kontrol duygularının az olması ve hayatlarında olan şeyleri kaygılı bir yaklaşımla ele almaları anlaşılır bir durumdur.

Araştırmada katılımcıların öz savunma kavramına farkındalıkları ve bilinçlerinin yüksek oldukları sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonucu değişkenler açısından incelediğimizde; Kendini savunma eğitimi almış olan kadınların, herhangi bir saldırıya karşı kendilerini daha güçlü ve temkinli hissettikleri bulunmuştur.

Savunma Biçimleri Testi puanlarının eğitim durumu değişkenine göre incelendiğinde, eğitim durumu değişkenine göre önemli ölçüde farklılaşmadığı görülmüştür. Literatür incelendiğinde, savunma biçimlerinin eğitim durumuna göre değerlendirildiği hiçbir çalışma bulunamamıştır. Eğitim koşullarının savunma biçimlerinin bu bulguları etkilemediğini söylemek mümkündür.

Şiddete maruz kaldığında şiddete karşılık veren (şiddet göstermek) kadınların, şiddet karşısında nasıl davranacağını bilmeyen kadınlara göre anlamlı bir şekilde daha yüksek puanlar aldığı keşfedilmiştir. Şiddete maruz kaldığında kendini savunma eylemi gösteren kadınların, şiddete karşılık vermeyen kadınlara ve şiddet karşısında nasıl davranacağını bilmeyen kadınlara göre anlamlı bir şekilde daha yüksek puanlar aldığı belirlenmiştir. Savunma Biçimleri Testi puanlarının mesleki durumu değişkenine göre incelendiğinde, mesleki durumu değişkenine göre önemli ölçüde farklılaşmadığı görülmüştür. Literatür incelendiğinde, savunma biçimlerinin meslek durumuna göre değerlendirildiği hiçbir çalışma bulunamamıştır. Çalışma koşullarının savunma biçimlerinin bu bulguları etkilemediğini söylemek mümkündür.

Araştırmanın genel tablosuna bakıldığında kendini savunma eğitimi alan kişilerin kendi benliklerine verdikleri değer oranlarının, eğitim almayan ve konu

hakkında daha az bilince sahip olan insanlarına oranla daha fazla olduğu tespit edilmektedir.

Sonuç olarak hem sosyolojik hem dini hem de psikolojik yönü olan özyeterlilik eğiliminin genel savunma mekanizmalarıyla ilişkisi olması ve bu değişkenleri öngörmesi ve bireysel ve toplumsal faktörlerin karşılıklı olarak birbirini etkilediğini göstermesi açısından önemlidir. Bu bağlamda alınan savunma eğitimlerinin, özyeterlilik anlayışı azaltıp azaltmadığını inceleyen deneysel araştırmaların yapılması gerektiği düşünülmektedir. Birer baş etme yöntemi olan savunma mekanizmalarının birbirini karşılıklı olarak etkilediği düşünüldüğünde bireyler daha işlevsel baş etme yöntemleri geliştirdikçe hem olumsuz savunma biçimleri (olgun olmayan ve nevrotik) kullanma oranının azalacağı düşünülmektedir. Bu nedenle psikolojik yardım mesleklerinde bulunan kişilerin bu hizmeti sunarken karşılaşılan problemlerle uygun baş etme yöntemleri üzerine yoğunlaşmaları bu sorunların azalmasına katkıda bulunabilecektir. Araştırma bulgularına göre saldırıya uğrayan bireylerin öz yeterlilik inancı azalmaktadır. Bu durum psikolojik yardım süreçlerinde bireylerin kendi sorunlarının çözümünde aktif sorumluluk almalarını güçleştirebilir, kendi sorunlarını çözebileceklerine olan inançları azaldıkça yardım arama davranışları ve terapötik süreçte işbirlikçi davranışlarını azaltabilir.

Bireyin kendisine rahatsızlık veren içsel ve dışsal uyarıcılara karşı geliştirdiği savunma mekanizmaları ve kişiyi gerçekliği çarpıtarak sorumluluk almaktan alıkoyan yetersiz özyeterlilik eğilimi bireylerin zorlandıkları durumlarla baş etmek için gerçeği çarpıtma yoluna gitmeleri yönüyle benzerdir.

Benzer çalışma olarak; 2016 yılında yayınlanan, “Knowledge and Know-how: the Role of Self-defence in the Prevention of Violence against Women” adlı makaledir. İki çalışmada da kadına yönelik şiddeti konusuna, savunma mekanizmaları ve olası etkilerine dikkat çekmek istenmiştir. Ancak, ilgili çalışma bir literatür araştırma iken, çalışmamda doğrudan 18-49 yaş arası İstanbul’da yaşayan kadınlara yönelik kesitsel anket yapılmıştır. Bir diğer benzer çalışma ise; 2022 yılında yayınlanan “Romantik İlişkilerde Algılanan Sosyal Destek, Bağlanma ve

Kadına Yönelik Şiddet Tutumu” adlı makaledir. Çalışmada romantik ilişkilerdeki sosyal destek algısı ve bağlanma stillerinin kadın yönelik şiddet tutumu ele alınmıştır. Çalışma romantik ilişkileri ve sosyal desteği ele alması boyutuyla, çalışmadan farklı bir çalışmadır. Ancak çalışmada, 18 yaş üstü hem kadın hem erkek katılımcılar yer almaktadır. Çalışmamda spesifik olarak, kadına yönelik şiddet türlerinden ve bu kapsam da geliştirilen öz-savunma mekanizmaları ele alınmıştır.

Kadına yönelik şiddet toplumu çok yönlü etkileyen bir problem olduğundan sosyal bilimler alanında üzerinde durulan bir konudur. Öz- savunma yaklaşımı, potansiyel saldırılara karşı kendilerini koruma kapasitesini artırmaktır. Nower (2007), öz savunma teriminin bir saldırgandan fiziksel ve duygusal zararı kesmek için birden fazla strateji kullanmak anlamına geldiğini savunmaktadır. Öz-savunma olarak kabul edilen, şiddet olaylarının ardından bir başa çıkmanın stratejisi olarak sayılabilmektedir (32).

Toplumsal cinsiyet kavramı ve bu kavramın neden olduğu koşullar hakkında daha fazla bilgi sahibi olan kadınların, geleneksel rolleri daha az benimseyen kadınların şiddet karşısında yardım alabileceği kurumlar hakkında daha fazla bilgi sahibi olabileceği düşünülmektedir. Şiddet sıklığı değişkenine göre, şiddete daha az maruz kalan kadınların, şiddete daha fazla maruz kalan kadınlara göre daha fazla sosyal destek aldıkları görülmüştür. Literatüre göre, şiddeti deneyimlemiş kadınların sosyal destek algıları ve psikolojik dayanıklılık düzeyleri, şiddeti deneyimlememiş kadınlara göre daha düşüktür (40). Goodkind ve ark. (2004), kadınların şiddete maruz kaldıkları durumlarda, birçok kadının ilişkiyi sonlandırmaya çalışırken, diğerleri remi ve gayri resmi sosyal destek sistemlerine yöneliyor. Şiddete maruz kalmak, “sebepe oldum” veya “engellemedim” gibi suçluluk duygularını güçlendirmektedir.

Şiddete sık sık maruz kalmak, bireyin psikolojik durumunu olumsuz etkiler ve onu sosyal desteğin olmadığı ve onu koruyacak kimsenin olmadığı izlenimine sokabilmektedir. Saldırıya daha az maruz kalan kadınlar, sosyal destek sistemlerine daha fazla ihtiyaç duyabilecekleri konusunda endişelenebilirler. Bu hususu şiddete

verilen tepki değişkenine incelemek olayı daha net açıklamamızı sağlayabilmektedir. Şiddete tepki değişkenine göre, şiddete karşılık veren kadınların, şiddet karşısında nasıl davranacağını bilmeyen kadınlara göre daha fazla sosyal destek aldıkları belirlenmiştir. Literatüre göre, Çiftçi ve Açık (2022) tarafından Mardin ilinde 15 ila 49 yaş arası kadınlarla yapılan bir çalışmada, kadınların %32,2'sinin şiddete sözle karşılık verdiği ve sadece %3,0'mın polise başvurmayı seçtiği belirlenmiştir (48).

Sosyal çevresi ile ilişkisi bozulan kadın, başına gelen şiddetin yarattığı olumsuz psikolojiyi ortadan kaldırmak için etkili bir strateji belirleyemeyebilir veya çaba göstermeyip mevcut durumunu kabullenebilmektedir (29). Karaboğa (2013), çeşitli il ve ilçelerde yaşayan gönüllü kadınlarla yaptığı bir çalışmada eş şiddetine maruz kalmanın psikolojik sağlığı üzerinde önemli bir etkisi olduğunu ortaya koymuştur. Bu durum şiddet karşısında verilen tepkileri etkileyebilmektedir. Şiddet yoluyla psikolojik açıdan olumsuz duygulara maruz kalan bir kadının problem çözme, sorunlarla başa çıkma yeteneği ve öznel iyi oluşu hali olumsuz etkilenmektedir. Bu durumda kadın ya şiddet uygulayıcısı gibi saldırgan davranabilir ya da pasif-çekingen bir tepki gösterebilmektedir. Kadın, negatif duygular nedeniyle çevreden aldığı sosyal desteğin de az olduğunu düşünebilmektedir. Bu nedenle, kadınların öz savunma bilinçlerini ve farkındalıklarını arttırmak önemlidir.

6 SONUÇ

Şiddet, çoğunlukla fiziksel ve psikolojik olarak, ancak zaman zaman ekonomik ve cinsel olarak da ortaya çıkabilmektedir. Bu durum, kişilerin yaşam kalitelerine önemli ölçüde zarar vermektedir. Şiddet, hemen her toplumda mücadele edilen ve farklı şekillerde ve anlamlarda maruz kalınan sosyal sorunların başında gelmektedir. Maalesef, kadınlar bu sorunun en fazla uygulandığı gruplardır. Dünya çapında ve ülkemizde, kadınların en çok şiddetin fiziksel, psikolojik, ekonomik ve cinsel olumsuz etkileri ile karşı karşıya kalmasına neden olan kişilerdir. Kadınların fiziksel ve ruhsal sağlığı, eş veya birlikte yaşanan kişilerden kaynaklanan şiddetin birçok yönünden zarar görmektedir. Kadına yönelik şiddet, toplumsal, dini, kültürel ve coğrafi sınırları aşan bir sorundur ve dünya çapında yaygındır. Dünya çapında olduğu gibi ülkemizde de kadına yönelik şiddet en yaygın insan hakları ihlali ve ayrımcılık olarak kabul edilmektedir (47).

Kadınların ve çocukların korunması için dünyanın dört bir yanındaki savunucuların ortak çabalarına ihtiyaç vardır. Sağlık politika yapıcılarının, kadınlara ve çocuklara yönelik şiddetin küresel düzeyde önlenmesinde başkalarına yardımcı olmak için kanıta dayalı etkili müdahale araştırmalarını kullanmaya dahil olmaları gerekmektedir. Kadına yönelik şiddet bir halk sağlığı sorunudur. Sağlık sistemlerinin, kadınların ve çocukların insan haklarının geliştirilmesinde kadına yönelik şiddete karşı çok sektörlü bir yanıtta rol oynaması için küresel bir yaklaşıma ihtiyaç vardır.

Dünyada ve Türkiye’de aile içi şiddet ve kadına karşı şiddet sorununun çözülmesi gerekmektedir. Mağdurlara yakın kişiler tarafından şiddetin uygulandığı ve bireylerin vücut bütünlüğü ile yaşamlarının tehlikeye sokulduğu bunun yanında şiddetin ağır psikolojik travmalar yaşanmasına neden olduğu belirlenmiştir. Bu çerçevede özellikle devletler aile içi şiddet ve kadına karşı şiddeti önlemek için aktif bir rol üstlenmektedir. Devletler bireyleri hızlı ve etkili şiddetten korumak için çalışmalıdır. Mevcut çalışmanın sınırlamaları ve çıktıları dikkate alındığından hem mevcut çalışmayı hem de ilerideki çalışmaları geliştirmek için çeşitli öneriler

sunulacaktır. Katılımcılar daha çeşitli bir kadın grubunu temsil etmelidir, bu nedenle katılımcılar farklı sosyoekonomik ve ilişki durumlarından seçilmelidir. İkinci olarak, katılımcıların altında yatan mekanizmaların daha derinlemesine araştırılması ve anlaşılması için diğer ölçüm araçları kullanılabilir. Son olarak olasılık yanlılığını ortadan kaldırmak ve örnekleme çeşitlendirmek için kartopu örnekleme modeli yerine tesadüfi örnekleme tercih edilebilir.

İnsan hakları ihlali, insanlık tarihi boyunca bireyde ve toplumda farklı düzeylerde gözlenen şiddet kavramı olarak karşımıza çıkmaktadır. Çoğunlukla kadınlar, fiziksel, psikolojik, cinsel, ekonomik ve sosyal şiddetin olumsuz etkilerine maruz kalmaktadırlar. Araştırmaya göre, Türkiye’de her yüz kadından 42’sinin şiddetle karşılaştığı belirlenmiştir. Kadına yönelik şiddet artık her yerde görülüyor. Kadına şiddeti önlemeye yönelik politikalar, dünya çapında ve Türkiye’de birçok dernek, topluluk ve devlet tarafından yıllardır sürdürülmektedir. Kadına yönelik şiddetin toplumsal bir sorun olarak görülmesi nedeniyle, devletin ve toplumun tüm unsurlarının iş birliği yaparak kadına yönelik şiddetin önlenmesine yönelik önlemler alınması ve bu önlemlerin toplumsal bir zihniyet değişikliğine yol açması beklenmektedir.

Türkiye’de kadına yönelik şiddetin önüne geçmek için, sadece kadınların değil tüm toplumun bu konuda tutarlı ve sahiplenici tutumu ile birlikte, çözüm odaklı hizmetlerin oluşturulması, ihtiyaçların belirlenmesi, şiddetin önlenmesine yönelik yasal düzenlemelerin uygulanması ve toplumun bu konuda bilinçlendirilmesi gerekmektedir.

7 KAYNAKLAR

1. Ahsan, T., & Sheesh, K. S. (t.y.). Necessity of Self-Defence Training for Prevention of Rape against Women: A Dhaka City Experience.
2. Akkaş, İ., & Uyanık, Z. (2016). Kadına Yönelik Şiddet. Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi SBE Dergisi, 6(1), 32-42.
3. Ali, F. A., & Goswami, L. (2021). Virtual safety device for women security. Materials Today: Proceedings.
4. Altınok, A. (2022). Bağlanma Stilleri, Cinsiyetçilik ve Benliğin Ayrışmasının İlişki Etiği Üzerindeki Yordayıcı Etkisinde Mizacın Düzenleyici Rolü.
5. Ashworth, A. J. (1975a). Self-defence and the Right to Life. The Cambridge Law Journal, 34(2), 282-307.
6. Ashworth, A. J. (1975b). Self-defence and the Right to Life. The Cambridge Law Journal, 34(2), 282-307.
7. Batigün, A. D., & Büyüksahin, A. (2008). Aleksitimi: Psikolojik Belirtiler ve Bağlanma Stilleri. Klinik Psikiyatri Dergisi, 11(3).
8. Brecklin, L. R. (2008). Evaluation outcomes of self-defense training for women: A review. Aggression and Violent Behavior, 13(1), 60-76.
9. Dressler, J. (2009). Feminist (or Feminist) Reform of Self-Defense Law: Some Critical Reflections. Marq. L. Rev., 93, 1475.
10. Erözkan, A. (2011). Üniversite öğrencilerinin bağlanma stilleri ve karar stratejileri. International Journal Of Eurasia Social Sciences, (3), 60-74.
11. Erzen, E., & Ahmet, K. (2022). Bağlanma stilleri, sosyal destek ve kariyer uyumluluğu: alternatif modeller. Öneri Dergisi, 17(57), 340-364.
12. Fabricius, A., O'Doherty, K., & Rutherford, A. (2022). Navigating violence and risk: A critical discourse analysis of blind women's portrayals of self-protective measures. Feminism & Psychology, 09593535221080352.
13. Fitz-Gibbon, K. (2022). Gender, criminal law and violence against women. Women, Crime and Justice in Context: Contemporary Perspectives in Feminist Criminology from Australia and New Zealand.
14. Fleetwood, J. (2019). Everyday self-defence: Hollaback narratives, habitus and resisting street harassment. The British Journal of Sociology, 70(5), 1709-1729.
15. Foster, J. (1979). In self-defence. İçinde Perception and identity (ss. 161-185). Springer.
16. Dartnall, E. ve Jewkes, R. (2013). Sexual violence against women: the scope of the problem. Best Practice & Research Clinical Obstetrics & Gynaecology, 27(1), 3-13.
17. Gidycz, C. A., & Dardis, C. M. (2014). Feminist self-defense and resistance training for college students: A critical review and recommendations for the future. Trauma, Violence, & Abuse, 15(4), 322-333.

18. Greenwood, C. (2011a). Self-defence. The Max Planck Encyclopedia of Public International Law [en línea][consulta: 16 septiembre 2016] disponible en< <http://opil.ouplaw.com/view/10.1093/law:epil/9780199231690/law-9780199231690-e401>.
19. Greenwood, C. (2011b). Self-defence. The Max Planck Encyclopedia of Public International Law [en línea][consulta: 16 septiembre 2016] disponible en< <http://opil.ouplaw.com/view/10.1093/law:epil/9780199231690/law-9780199231690-e401>.
20. Günay, Y. (T.Y.). Evli Bireylerin Bağlanma Stillerinin Benliğin Ayrımlaşması İle İlgili İlişkilerinin İncelenmesi. *Artuklu İnsan ve Toplum Bilim Dergisi*, 7(1), 86-103.
21. Hollander, J. A. (2004). "I can take care of myself" the impact of self-defense training on women's lives. *Violence against women*, 10(3), 205-235.
22. Hollander, J. A. (2009). The roots of resistance to women's self-defense. *Violence against women*, 15(5), 574-594.
23. Hollander, J. A. (2014). Does self-defense training prevent sexual violence against women? *Violence against women*, 20(3), 252-269.
24. İbiloğlu, A. O. (2012). Aile içi şiddet. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*.
25. Jones, A. L., & Mattingly, K. (2016). Empowerment, social justice, and feminist self-defense: The benefits of incorporating embodied empowerment skills in social work practice. *Affilia*, 31(2), 263-270.
26. Keleş, Ş., Toros, F., Aksu, G. G., & İncel, İ. (2022). Cinsel istismara uğrayan ergenlerde bağlanma stili, ana-baba tutumu, depresyon ve anksiyetenin değerlendirilmesi. *Cukurova Medical Journal*, 47(3), 1024-1032.
27. Kelly, L., & Sharp-Jeffs, N. (2016). Knowledge and Know-how: The Role of Self-defence in the Prevention of Violence against Women.
28. Khanam, S., & Shah, T. (2019). Self Defence Device with GSM alert and GPS tracking with fingerprint verification for women safety. 2019 3rd International conference on Electronics, Communication and Aerospace Technology (ICECA), 804-808.
29. Martello, L. F. (2022). Autonomist Feminisms in Brazil: Protest Politics and Feminist Self-Defence. *Twenty-First-Century Feminismos: Women's Movements in Latin America and the Caribbean*, 4.
30. Martinson, D., MacCrimmon, M., Grant, I., & Boyle, C. (1991). A forum on *Lavallee v. R: Women and self-defence*. *U. Brit. Colum. L. Rev.*, 25, 23.
31. Matsuzaki, K. (2001). Why and how are peptide-lipid interactions utilized for self defence? *Biochemical Society Transactions*, 29(4), 598-601.
32. McPherson, R. (2022a). Women and self-defence: An empirical and doctrinal analysis. *International Journal of Law in Context*, 1-15.
33. McPherson, R. (2022b). Women and self-defence: An empirical and doctrinal analysis. *International Journal of Law in Context*, 1-15.
34. Polat, O. (2016a). Şiddet. *Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi*, 22(1), 15-34.

35. Polat, O. (2016b). Şiddet. Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi, 22(1), 15-34.
36. Sangero, B. (2006). Self-defence in criminal law. Bloomsbury Publishing.
37. Searles, P., & Berger, R. J. (1987). The feminist self-defense movement: A case study. Gender & Society, 1(1), 61-84.
38. Sümer, N., & Güngör, D. (1999). Yetişkin bağlanma stilleri ölçeklerinin Türk örneklemini üzerinde psikometrik değerlendirmesi ve kültürlerarası bir karşılaştırma. Türk Psikoloji Dergisi, 14(43), 71-106.
39. Swapnarani, P., Rao, P. R., & Gunjan, V. K. (2022). Self Defence System for Women Safety with Location Tracking and SMS Alerting Through GPS and GSM Networks. İçinde Modern Approaches in Machine Learning & Cognitive Science: A Walkthrough (ss. 361-368). Springer.
40. Şiddet, A. İ. (2015). Türkiye’de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Araştırması.
41. Vajinath, S. P., Siddheshwar, M. P., Pradip, M. S., Liyakat, D., & Sayyad, K. K. (2022). Smart Safty Device for Women. Int. J. of Aquatic Science, 13(1), 556-560.
42. Yardım, H., & Demir, M. (2022). Romantik İlişkilerde Algılanan Sosyal Destek, Bağlanma ve Kadına Yönelik Şiddet Tutumu. Amasya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 11(1), 67-79.
43. WHO, Violence Prevention Unit, 2022-2026.
44. Güleç, H., Topaloğlu, M., Ünsal, D., & Altıntaş, M. (2012). Bir kısır döngü olarak şiddet. Psikiyatride güncel yaklaşımlar, 4(1), 112-137.
45. Çalışkan, Hande (2017), “Kadına Yönelik Şiddetin Belirleyicileri: Türkiye Örneği”, Tekirdağ: Yüksek Lisans Tezi.
46. Çiftçi, Feyza (2013), “Türkiye’de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet ve Kadın Sığınmaevleri”, Kırıkkale: Yüksek Lisans Tezi.
47. Faramarzi, Mahbobeh; Esmailzadeh, Seddigheh; Mosavi, Seyed, Aliasghar (2004), “A Comparison of Abused and Non-Abused Women’s Definitions of Domestic Violence and Attitudes to Acceptance of Male Dominance”, European Journal of Obstetrics & Gynecology and Reproductive Biology, No.122: 225-231.
48. Guljan, Dönmez; Şimşek, Hatice; Günay, Türkan (2012), “Evli Erkeklerde Eşlerine Yönelik Şiddet ve İlişkili Etmenler”, Türkiye Halk Sağlığı Dergisi, C.10, S.3: 151-159.
49. Gökkaya, Veda, Bilican (2011), “Türkiye’de Kadına Yönelik Ekonomik Şiddet”, Cumhuriyet Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, C.12, S.2: 103.
50. Kishor, Sunita; Johnson, Kiersten (2004), “Profiling Domestic Violence - A Multi Country Study”, Carlverton - Maryland: ORC Macro. Koch, Abigail R.; Rosenberg, Deborah; Geller, Stacie E. (2016), “Higher Risk of Homicide Among Pregnant and Postpartum Females Aged 10–29 Years in Illinois, 2002–2011”, Obstetrics & Gynecology, Vol.128, No.10: 440-446.
51. Montgomery, Brooke E.E.; Rompalo, Anne; Hughes, James; Wang, Jing; Haley, Danielle; Soto-Torres, Lydia; Chege, Wairimu; Justman, Jessica; Kuo, Irene; Golin, Carol; Frew, Paula; Mannheimer, Sharon; Hodder, Sally (2015), “Violence Against Women in Selected Areas of the United States”, American Journal of Public Health, Vol.105, No.10, 2156-2166.

52. Okasha, Mahmoud K.; Abu-Saada, Abed H. (2014), "Modeling Violence against Women in Palestinian Society", American International Journal of Contemporary Research, Vol.1, No.4, 209-220.
53. Stavrou, Efty; Poynton, Suzanne; Weatherburn, Don (2016), "Intimate partner violence against women in Australia: Related factors and help-seeking behaviours", Contemporary Issues in Crime and Justice, No.200: 1-16.
54. Tatlıoğlu Kasım; Küçükköse İsmail (2015), "Türkiye’de kadına yönelik şiddet: Nedenleri, koruma, önleme ve müdahale hizmetleri", Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, C.7, S.13: 194-209.
55. TBMM. (2011), "TBMM İnsan Hakları İnceleme Komisyonu", https://www.tbmm.gov.tr/komisyon/insanhaklari/belge/24_donem_3_yasama_yili_faaliyet_raporu.pdf
56. Tezcan, Sabahat; Tunçkanat, Hande (2009), "Kadına Yönelik Aile İçi Şiddetin Kadınların Fiziksel ve Ruhsal Sağlığı Açısından Değerlendirilmesi", Aydın: 6.Ulusal Sosyoloji Kongresi Bildiri Kitabı.
57. Vahip, Işıl; Doğanşargil, Özge (2006), "Aile İçi Fiziksel Şiddet ve Kadın Hastalarımız", Türk Psikiyatri Dergisi, C.17, S.2: 107-114. Wencheke, Eshetu; Tadesse, Mekonnen (2017), "Determinants of Ethiopian Women’s Atitudes Toward Wife Beating", Journal of Interpersonal Violence: 1-11.
58. WHO. (2013), "Responding to Intimate Partner Violence and Sexual Violence Against Women - WHO Clinical and Policy Guidelines", Italy: World Health Organization. WHO. (2014), "Global Status Report on Violence Prevention", Geneva - Switzerland: World Health Organization.
59. Uçar, Ayhan (2016), "İstatistik Verilerle Ulusal Basında Kadına Yönelik Şiddet", İnönü Üniversitesi, Hukuk Fakültesi Dergisi, C.7, S.2: 315-364. UNODC. (2013), "Global Study on Homicide", Vienna: United Nations Office on Drugs and Crime.
60. Yanık, Aygöl; Hanbaba, Zeynep; Soygür, Sevinç; Ayaltı, Büşra; Doğan, Meral (2014, Aralık), "Kadına Yönelik Şiddet Davranışlarının Değerlendirilmesi: Türkiye’den Kanıt", Electronic Journal of Vocational Colleges, 104- 111.
61. Yanikkerem, Emre (2002), "Kadına Uygulanan Şiddetin Üreme Sağlığına Etkileri", Atatürk Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi, C.5, S.2
62. Yengin, Hülya (1997), "Bir İletişimsizlik Biçimi: Şiddet", İletişim Fakültesi Dergisi: 147-218. Yiğitcan, Gözde (2013), "Kadına Yönelik Şiddet- Kırıkkale Örneği", Kırıkkale: Yüksek Lisans Tezi.
63. Düvenci N (2007), Mağdur Hakları Açısından Şiddet Mağduru Kadınların Korunması.
64. Yodanis, Carrie L. (2004), "Gender Inequality, Violence Against Women, and Fear / A Cross-National Test of the Feminist Theory of Violence Against Women", Journal of Interpersonal Violence, C.19, S.6: 655- 675

8 EKLER

EK 1. Sosyo-Demografik Bilgi Formu

Yaşınız?*

- 18-24
- 25-34
- 35-44
- 45+

Medeni Durumunuz?*

- Bekar
- Evli
- Boşanmış
- Ayrı yaşıyor
- Diğer:

Eğitim Durumunuz?*

- İlkokul
- Ortaokul
- Lise
- Üniversite
- Yüksek Lisans
- Doktora
- Diğer:

Mesleğiniz?*

.....

Kiminle yaşıyorsunuz?*

- Aile
- Eş
- Sevgili
- Ev arkadaşı
- Diğer:

EK 2. İki Boyutlu Benlik Saygısı: Kendini Sevme/Özyeterlik Ölçeği

Lütfen her ifadeyi dikkatle okuyup, bunların size uygunluğunu yan tarafında 1'den 5'e kadar derecelendirilmiş skala üzerinde seçtiğiniz dereceyi çarpı şeklinde

(X) işaretlemek suretiyle gösteriniz.

Örnek: Bana hiç uygun değil 1 2 3 4 5 Bana çok uygun

1. Kendimi değersiz görmeye eğilimliyim.
Bana hiç uygun değil 1 2 3 4 5 Bana çok uygun
2. Yaptığım işlerde oldukça yeterliyim.
Bana hiç uygun değil 1 2 3 4 5 Bana çok uygun
3. Kendimle oldukça barışığım.
Bana hiç uygun değil 1 2 3 4 5 Bana çok uygun
4. Uğrunda çaba gösterdiğim her işi başarabilirim.
Bana hiç uygun değil 1 2 3 4 5 Bana çok uygun
5. Kendi değerimden eminim.
Bana hiç uygun değil 1 2 3 4 5 Bana çok uygun
6. Kendimle ilgili düşünmek kimi zaman hoşuma gitmez.
Bana hiç uygun değil 1 2 3 4 5 Bana çok uygun
7. Kendime karşı olumsuz tutum içindeyim.
Bana hiç uygun değil 1 2 3 4 5 Bana çok uygun
8. Bazen benim için önemli olan şeyleri başarmakta zorlanırım.
Bana hiç uygun değil 1 2 3 4 5 Bana çok uygun
9. Kendimden gayet memnunum.
Bana hiç uygun değil 1 2 3 4 5 Bana çok uygun
10. Zorluklarla başa çıkmada bazen yetersiz kalırım.
Bana hiç uygun değil 1 2 3 4 5 Bana çok uygun
11. Kendi kişisel değerimden asla şüphe duymam.
Bana hiç uygun değil 1 2 3 4 5 Bana çok uygun

EK 2. İki Boyutlu Benlik Saygısı: Kendini Sevme/Özyeterlik Ölçeği (devam)

12. Birçok konuda oldukça başarılıyım.

Bana hiç uygun değil 1 2 3 4 5 Bana çok uygun

13. Hedeflerimi gerçekleştirmede bazen başarısız olurum.

Bana hiç uygun değil 1 2 3 4 5 Bana çok uygun

14. Çok yetenekliyim.

Bana hiç uygun değil 1 2 3 4 5 Bana çok uygun

15. Kendime yeterince saygım yoktur.

Bana hiç uygun değil 1 2 3 4 5 Bana çok uygun

16. Keşke yaptığım işlerde daha başarılı olsam.

Bana hiç uygun değil 1 2 3 4 5 Bana çok uygun

EK 3. Savunma Biçimleri Testi

Lütfen her ifadeyi dikkatle okuyup, bunların size uygunluğunu yan tarafında 1'den 5'e kadar derecelendirilmiş skala üzerinde seçtiğiniz dereceyi çarpı şeklinde

(X) işaretlemek suretiyle gösteriniz.

Örnek: Bana hiç uygun değil 1 2 3 4 5 Bana çok uygun

1. Başkalarına yardım etmek hoşuma gider, yardım etmem engellenirse üzülürüm.
Bana hiç uygun değil 1 2 3 4 5 Bana çok uygun
2. Bir sorunum olduğunda, onunla uğraşacak vaktim olana kadar o sorunu düşünmemeyi becerebilirim.
Bana hiç uygun değil 1 2 3 4 5 Bana çok uygun
3. Endişemin üstesinden gelmek için yapıcı ve yaratıcı şeylerle uğraşırım (resim, el işi, ağaç oyma)
Bana hiç uygun değil 1 2 3 4 5 Bana çok uygun
4. Arada bir bugün yapmam gereken işleri yarına bırakırım.
Bana hiç uygun değil 1 2 3 4 5 Bana çok uygun
5. Kendime çok kolay gülerim.
Bana hiç uygun değil 1 2 3 4 5 Bana çok uygun
6. İnsanlar bana kötü davranmaya eğilimliler.
Bana hiç uygun değil 1 2 3 4 5 Bana çok uygun
7. Birisi beni soyup paramı çalsa, onun cezalandırılmasını değil ona yardım edilmesini isterim.
Bana hiç uygun değil 1 2 3 4 5 Bana çok uygun
8. Hoş olmayan gerçekleri, hiç yokmuşlar gibi görmezlikten gelirim.
Bana hiç uygun değil 1 2 3 4 5 Bana çok uygun
9. Süpermen" mişim gibi tehlikelere aldırım.
Bana hiç uygun değil 1 2 3 4 5 Bana çok uygun

EK 3. Savunma Biçimleri Testi (devam)

10. İnsanlara, sandıkları kadar önemli olmadıklarını gösterebilme yeteneğimle gurur duyarım.
Bana hiç uygun değil 1 2 3 4 5 Bana çok uygun
11. Bir şey canımı sıktığında, çoğu kez düşüncesizce ve tepkisel davranırım.
Bana hiç uygun değil 1 2 3 4 5 Bana çok uygun
12. Hayatım yolunda gitmediğinde bedensel rahatsızlıklara yakalanırım.
Bana hiç uygun değil 1 2 3 4 5 Bana çok uygun
13. Çok tutuk bir insanım.
Bana hiç uygun değil 1 2 3 4 5 Bana çok uygun
14. Hayallerimden gerçek hayatta olduğundan daha çok tatmin sağlarım.
Bana hiç uygun değil 1 2 3 4 5 Bana çok uygun
15. Sorunsuz bir yaşam sürdürmemi sağlayacak özel yeteneklerim var.
Bana hiç uygun değil 1 2 3 4 5 Bana çok uygun
16. Seçimlerde bazen haklarında çok az şey bildiğim kişilere oy veririm.
Bana hiç uygun değil 1 2 3 4 5 Bana çok uygun
17. Birçok şeyi gerçek yaşamımdan çok hayalimde çözerim.
Bana hiç uygun değil 1 2 3 4 5 Bana çok uygun
18. Hiçbir şeyden korkmam.
Bana hiç uygun değil 1 2 3 4 5 Bana çok uygun
19. Bazen bir melek olduğumu, bazen de bir şeytan olduğumu düşünürüm.
Bana hiç uygun değil 1 2 3 4 5 Bana çok uygun
20. Kırıldığımda açıkça saldırgan olurum.
Bana hiç uygun değil 1 2 3 4 5 6 7 8 9 Bana çok uygun
21. Her zaman, tanıdığım birinin koruyucu melek gibi olduğunu hissederim.
Bana hiç uygun değil 1 2 3 4 5 Bana çok uygun
22. Bana göre, insanlar ya iyi ya da kötüdürler.
Bana hiç uygun değil 1 2 3 4 5 6 Bana çok uygun
23. Patronum beni kızdırırsa, ondan hincımı çıkarmak için ya işimde hata yaparım ya da işi yavaşlatırım.
Bana hiç uygun değil 1 2 3 4 5 Bana çok uygun

EK 3. Savunma Biçimleri Testi (devam)

24. Her şeyi yapabilecek güçte, aynı zamanda son derece adil ve dürüst olan bir tanıdığım var.

Bana hiç uygun değil 1 2 3 4 5 Bana çok uygun

25. Serbest bıraktığımda, yaptığım işi etkileyebilecek olan duygularımı kontrol edebilirim.

Bana hiç uygun değil 1 2 3 4 5 Bana çok uygun

26. Genellikle, aslında acı verici olan bir durumun gülünç yanını görebilirim.

Bana hiç uygun değil 1 2 3 4 5 Bana çok uygun

27. Hoşlanmadığım bir işi yaptığımda başım ağrır.

Bana hiç uygun değil 1 2 3 4 5 Bana çok uygun

28. Sık sık, kendimi kesinlikle kızmam gereken insanlara iyi davranırken bulurum.

Bana hiç uygun değil 1 2 3 4 5 Bana çok uygun

29. Hayatta, haksızlığa uğruyor olduğuma eminim

Bana hiç uygun değil 1 2 3 4 5 Bana çok uygun

30. Sınav veya iş görüşmesi gibi zor bir durumla karşılaşacağımı bildiğimde, bunun nasıl olabileceğini hayal eder ve başa çıkmak için planlar yaparım.

Bana hiç uygun değil 1 2 3 4 5 Bana çok uygun

31. Doktorlar benim derdimin ne olduğunu hiçbir zaman gerçekten anlamıyorlar.

Bana hiç uygun değil 1 2 3 4 5 Bana çok uygun

32. Haklarım için mücadele ettikten sonra, girişken davrandığımdan dolayı özür dilemeye eğilimliyimdir.

Bana hiç uygun değil 1 2 3 4 5 Bana çok uygun

33. Üzüntülü veya endişeli olduğumda yemek yemek beni rahatlatır.

Bana hiç uygun değil 1 2 3 4 5 Bana çok uygun

34. Sık sık duygularımı göstermediğim söylenir.

Bana hiç uygun değil 1 2 3 4 5 Bana çok uygun

35. Eğer üzüleceğimi önceden tahmin edebilirsem, onunla daha iyi baş edebilirim.

Bana hiç uygun değil 1 2 3 4 5 Bana çok uygun

36. Ne kadar yakınırsam yakınyım, hiçbir zaman tatmin edici bir yanıt alamıyorum.

Bana hiç uygun değil 1 2 3 4 5 Bana çok uygun

EK 3. Savunma Biçimleri Testi (devam)

37. Yoğun duyguların yaşanması gereken durumlarda, genellikle hiçbir şey hissetmediğimi fark ediyorum.

Bana hiç uygun değil 1 2 3 4 5 Bana çok uygun

38. Kendimi elimdeki işe vermek, beni üzüntülü veya endişeli olmaktan korur.

Bana hiç uygun değil 1 2 3 4 5 Bana çok uygun

39. Bir bunalım içinde olsaydım, aynı türden sorunu olan birini arardım.

Bana hiç uygun değil 1 2 3 4 5 Bana çok uygun

40. Eğer saldırganca bir düşüncem olursa, bunu telafi etmek için bir şey yapma ihtiyacı duyarım.

Bana hiç uygun değil 1 2 3 4 5 Bana çok uygun

EK 4. Etik Kurul Kararı

9 ÖZGEÇMİŞ

Uluslararası ve Ulusal Yayınları/Bildirileri/Sertifikaları

Uluslararası ve Ulusal Yayınları/Bildirileri/Sertifikaları (devam)

Uluslararası ve Ulusal Yayınları/Bildirileri/Sertifikaları (devam)

Uluslararası ve Ulusal Yayınları/Bildirileri/Sertifikaları (devam)

Uluslararası ve Ulusal Yayınları/Bildirileri/Sertifikaları (devam)

